

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้าน ห้วยตะแคงใต้**

นางสาว วณิชญา สุขสำราญ

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544**

วณิชญา สุขสำราญ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน

บ้านห้วยตะแคงใต้

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ สนั่น ตั้งสถิตย์, 128 หน้า

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการหลักและเร่งด่วนของรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ให้หมู่บ้านมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพและเพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนเป็นการลดรายจ่ายภายในครอบครัว และทำให้คณะกรรมการสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้านได้ สามารถพึ่งพาตนเอง เรียนรู้แก้ไขปัญหาโดยกระบวนการในการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงในหมู่บ้าน อำเภอ โดยใช้ความเข้มแข็งของหมู่บ้านเป็นกำลังในการผลักดัน โดยใช้วิธีการดำเนินโครงการประเมิน ได้แก่ กำหนดตัวอย่างใช้ บร.1 – บร.12 เป็นเครื่องมือในการประเมินกำหนดตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบ “ชีพชีโมเดล” มาวิเคราะห์ โดยผลของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ ได้มีการจัดตั้งกองทุนอย่างถูกต้องและมีระเบียบวินัยในการเลือกตั้งโดยสมาชิกเป็นคนคัดเลือกคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้หมู่บ้านเมื่อมีการจัดประชุมเวทีต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านได้เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและเพื่อเป็นการทำให้กองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพและให้ยั่งยืนยิ่งขึ้น

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา..... น.ส. วณิชญา สุขสำราญ

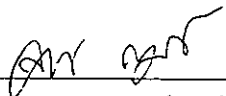
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมืออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

 (อาจารย์สนั่น ตั้งสทธิชัย)

กรรมการสอบ

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชารา เล็กอุทัย)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

 (รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทานเจริญศักดิ์)
 คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

25 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งด้านวิชาการและด้านดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นสีสุข ที่ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในด้านวิชาการ
- อาจารย์ สนั่น ตั้งสถิตย์ อาจารย์ที่ปรึกษาในการทำสารนิพนธ์
- คุณ อุษา จำปาวิทยากุล พัฒนาการชุมชนอำเภอสีคิ้ว ที่ให้คำปรึกษาในด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่
- กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการทุกคนที่ให้ข้อมูลต่างและอำนวยความสะดวกและขอขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านที่อำนวยความสะดวกในการทำงานของผู้วิจัยอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณ

นางสาว วณิชญา สุขสำราญ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก.
หน้าอำนวยการ	ข.
กิตติกรรมประกาศ	ค.
สารบัญ	ง.
สารบัญ (ต่อ)	จ.
สารบัญแผนภาพ	ฉ.
สารบัญตาราง	ช.
บทที่ 1 บทนำ (ต่อ)	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	2-3
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3-4
4. วิธีดำเนินการ	4-5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมิน	5-6
บทที่ 2 ปรัชญาวัฒนธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7-9
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9-12
3. แบบการติดตามสังเกตการณ์ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13-14
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14-20
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	20-21
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบ “ชีพชีโมเดล”	22
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	23

เรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	24
1. รูปแบบของการประเมินโครงการ	24-27
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	28-45
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
5. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	46-47
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	48
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	49-77
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	77-80
3. ผลการทดลองวิธีแบบใหม่	81
4. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	81
5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน	82
6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	82-84
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	85
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	85
2. ผลการดำเนินการ	85-86
3. อภิปรายผล	86-88
4. ข้อเสนอแนะ	88-90
บรรณานุกรม	91-92
ประวัติผู้เขียน	93
ภาคผนวก ก.	94-123
ภาคผนวก ข.	124-128

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลอง “ซัพPLYโมเดล” 27
(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525.)

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท	30-33
2. ตัวชี้วัดที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย	34-36
3. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ	37-41
4. ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต	42-45
5. จำนวนประชากรและอายุของประชากร	68
6. แสดงที่ทำกินที่เป็นของตนเองของประชากรในหมู่บ้าน	69
7. แสดงจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล, ชั้นประถมและมัธยมศึกษา	70
8. แสดงแหล่งน้ำและการใช้น้ำจากแหล่งน้ำ	71
9. แสดงรายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน	72
10. แสดงการทำบุญหรืองานประเพณีของบ้านห้วยตะแคงใต้	75
11. แสดงเครื่องใช้ต่าง ๆ และอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้าน	76

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันประเทศไทย ได้พบกับภาวะเศรษฐกิจที่ทำให้ชาวบ้านทั้งในชนบทและชุมชนเมืองเกิดภาวะการว่างงานและตกงานเป็นจำนวนมาก และการขาดรายได้ต่าง ๆ โดยเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ภายในประเทศเกิดภาวะความยากจน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ รัฐบาลได้มองเห็นสภาพความเดือดร้อนของประชาชนส่วนใหญ่ จึงแก้ไขปัญหาความยากจนยากจนต่างๆให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น เพื่อเป็นการช่วยในเรื่องของแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้หมู่บ้านและชุมชนเมือง และยังเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้ชุมชนมีงานทำ เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน

การพิจารณาเกี่ยวกับการอนุมัติเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าวให้แก่หมู่บ้านใด หมู่บ้านหนึ่ง พิจารณาจากแนวทางปฏิบัติตามของกองทุน ถ้าหมู่บ้านใดมีความพร้อมก็ได้รับการอนุมัติในการจัดตั้งกองทุน โดยจะรับการจัดสรรโดยโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นำไปสู่การพัฒนาในการบริหารการจัดการกองทุน ให้มีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญยิ่งขึ้นไป เพื่อเป็นการพัฒนากองทุนให้ประสบผลสำเร็จ

รัฐบาลได้จัดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนักศึกษาลงในพื้นที่ของแต่ละหมู่บ้านไปว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของท้องถิ่นได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลหรือไม่ แล้วให้นักศึกษาประเมินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งนักศึกษาจะไปประจำที่หมู่บ้านนั้น และให้นักศึกษาได้ลงไปให้ความรู้กับชาวบ้านและพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญได้และทำการเขียนเพื่อเรียบเรียงรายงานส่งในรูปของ " สารนิพนธ์ " เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นทราบความสำเร็จของโครงการถึงจุดอ่อนที่ควรจะต้องปรับปรุง

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการมากน้อยเพียงใด
- 2.2 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาของการดำเนินงานและบริหารงาน ของกองทุนหมู่บ้านที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อาทิเช่น
 - 2.2.1 สมาชิกกองทุนไม่พอใจกับยอดเงินกู้ที่คณะกรรมการพิจารณา
 - 2.2.2 สมาชิกไม่เข้าใจในระเบียบกองทุน
 - 2.2.3 คณะกรรมการบางคนไม่สนใจและไม่มีความรู้เวลาทำงานบริหารกองทุน
 - 2.2.4 สมาชิกกองทุนบางคนไม่ส่งเงินสัจจะตามที่ตกลงกับคณะกรรมการบริหารกองทุนดังกล่าว
- 2.3 เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน
 - 2.3.1 สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคีกันมาก
 - 2.3.2 สมาชิกในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี
 - 2.3.3 สมาชิกในหมู่บ้านมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวและสามารถใช้ชีวิตที่มีความอบอุ่นและมีความสุขได้
 - 2.3.4 สมาชิกในหมู่บ้านมีเงินทุนประกอบกิจการ ทำให้สภาพเศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น
- 2.4 เพื่อทำให้ทราบกระบวนการการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.5 เพื่อทำให้ทราบกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่
 - 2.5.1 กองทุนหมู่บ้านมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพ การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชากรในหมู่บ้าน
 - 2.5.2 คณะกรรมการมีความสามารถในการบริหารการจัดการกองทุน ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย
 - 2.5.3 เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเอง
 - 2.5.4 การกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศและมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
 - 2.5.5 ในหมู่บ้านมีกระบวนการพึ่งพาตนเองได้ มีความคิดริเริ่มและการสร้างสรรค์งานให้มีประสิทธิภาพ และร่วมกันแก้ไขปัญหาภายในหมู่บ้าน

2.6 เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของการบริหารและดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

- 2.6.1 การพิจารณาเงินกู้ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการกองทุน
- 2.6.2 วงเงินกู้ไม่เกินคนละ 20,000 บาท น้อยเกินไปเพราะบางอาชีพต้องใช้เงินมาก
- 2.6.3 ระยะเวลาในการกู้เงิน 1 ปี น้อยเกินไป เนื่องจากบางอาชีพต้องใช้ระยะเวลาในการคืนทุนนานกว่า 1 ปี
- 2.6.4 สภาพความเป็นจริงสมาชิกในหมู่บ้านมีการคิดหนี้มาก เช่น หนี้ ธ.ก.ส. หนี้ธนาคารต่าง ๆ จึงเป็นจุดด้อยของโครงการ

2.7 การทำสารนิพนธ์เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของกองทุน และการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับท้องถิ่นและหมู่บ้าน ในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล

3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี เป็นรูปแบบการประเมินในช่วงแรก ๆ ได้มีการนำไปใช้ประเมินโครงการ นำเอาความคิดของ ไทเลอร์ (Tyler ' s Rationale and Model of Evaluation) โดยไทเลอร์ ได้ให้คำจำกัดความของการประเมินว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้ กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ แนวทางการประเมินการศึกษาของไทเลอร์ จำแนกได้ 6 ส่วน”

1. การประเมินจุดประสงค์
2. การประเมินแผนการเรียนรู้
3. การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
4. การประเมินเพื่อนำโครงการทางศึกษา
5. การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
6. การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

ไทเลอร์ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการว่า เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการพิจารณาจากความสำเร็จของส่วนรวมและมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินความก้าวหน้า

กรอบความคิดและรูปแบบการประเมินของ สคริเวน (Scrivan ' s Evaluation Ideologies and Model) สคริเวนได้กำหนดความหมายของประเมินว่า “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลการตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและการกำหนดตัวชี้วัด

และเกณฑ์ในการประเมิน และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบของการประเมินที่ผสมผสานกับแนวคิดของไอทีเลอร์และครอนพาคเข้าด้วยกัน โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ประเภท

1. การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินเป้าหมายโครงการ เป็นเกณฑ์พิจารณาการดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายของโครงการ

1.1 การประเมินระหว่างการทำงาน มีเป้าหมายของการประเมินเพื่อหาข้อดี-ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานโครงการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินโครงการระยะต่อไป

1.2 การประเมินผลรวม มีเป้าหมายคือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุด ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณค่าความสำเร็จของโครงการ ที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการ

2. การประเมินที่ไม่ได้ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมาย นำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการวิจัยเชิงคุณภาพ

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้ใช้ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบเรียกว่า “ชีพท์โมเดล” ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการ และการประเมินโครงการ โดยอักษรแต่ละตัวมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	CONTECT	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	“	INPUT	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	“	PROCESS	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	“	PRODUCT	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีดำเนินงาน

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของหมู่บ้านห้วยตะแคงได้มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1. ต้องทราบหมู่บ้านเป้าหมายว่าเป็นหมู่บ้านอะไร

ขั้นที่ 2. ต้องแนะนำตัวกับคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นที่ 3. ศึกษาระเบียบและการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านว่าหมู่บ้านห้วยตะแคงได้มีระเบียบว่าอย่างไร การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านถึงไหนแล้ว

ขั้นที่ 4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลใน บร 1 – บร 12 ในการเก็บข้อมูล ทำได้ โดยการสัมภาษณ์และแบบสอบถามให้ชาวบ้าน ในหมู่บ้านคอบ หรือให้ชาวบ้านร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 5. เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ เป็นการเก็บข้อมูล โดยอาศัยการสังเกตว่าสถานการณ์ในหมู่บ้านเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 6. เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยจะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของตัวเลข เช่น บร. 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของเปอร์เซ็นต์ และการเก็บข้อมูลในลักษณะรายได้ของชาวบ้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ขั้นที่ 7. การบันทึกการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในแต่ละครั้งว่าสมาชิกในตำบลมีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 8. ทำการสรุปข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มานำเสนอในรูปแบบของการทำรายงาน จะอยู่ในชุดของการทำสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการผลประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด
2. ทำให้ทราบว่าในหมู่บ้านนั้น มีความสามัคคีกันมากน้อยเพียงใดและบัตรช่วยเหลือเกื้อกูลกันดีหรือเปล่า
3. ทำให้ทราบตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหาร โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แนวทางในการวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ทำให้ทราบว่าโครงการกองทุนหนึ่งล้านบาท ลงไปในหมู่บ้านแล้วว่ามีผลดีผลเสียอย่างไรบ้าง ตลอดจนเงินที่ปล่อยกู้ไป ชาวบ้านได้ใช้ประกอบอาชีพหรือเปล่า
5. ทำให้ทราบกระบวนการดำเนินงานของการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยคณะกรรมการเป็นบุคคลที่ดำเนินงานให้โครงการกองทุนหมู่บ้านได้ประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล
6. ผู้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาในโครงการกองทุนเงินล้าน และได้นำความรู้ดังกล่าว เพื่อเป็นการนำไปสู่การวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

7. ทำให้ทราบว่าโครงการกองทุนเงินล้าน มีปัญหาในการดำเนินการอย่างไรบ้าง และคณะกรรมการได้แก้ไขให้ดีขึ้นหรือเปล่า และทางคณะกรรมการได้สนับสนุนงานของกองทุนเงินล้านให้เป็นอย่างราบรื่น
8. ทำให้ทราบกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. ทำให้ทราบจุดเด่น จุดด้อยของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยคณะกรรมการเป็นบุคคลที่ดำเนินงานให้โครงการกองทุนหมู่บ้านได้ประสบผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ของรัฐบาล

บทที่ 2

ปฏิสัมพันธ์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

จากการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการของรัฐบาลที่จะเป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม และรัฐบาลได้มีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยดูความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองประเทศว่าพร้อมหรือไม่ กับการได้รับอนุมัติเงิน จัดสรรจากรัฐบาล ในลักษณะของเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และทำให้นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย ฯลฯ ท่านนายกรัฐมนตรีได้อนุมัติงบประมาณให้มีโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การจัดการการบริหารโครงการดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้หลักวิชาได้ ประมวลจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงว่าหลักวิชาต่าง ๆ มีในด้านเนื้อหาสาระ และหลักวิชาในด้านการประเมินที่จะนำมาใช้ในการประเมินที่ถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 8 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้แก่ประชาชน เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนอันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรจะประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - การสร้างจิตสำนึก และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
 - การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
 - คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
 - ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารของกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
 - ระเบียบ ข้อบังคับ ในการดำเนินการกองทุน
 - การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - การขอรับเงินจัดสรรจากรัฐบาล
 - ทำอย่างไร เมื่อไม่ผ่านการประเมินความพร้อม
 - การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
 - การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
 - การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน
2. การบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาและส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการ
4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการสร้างงานสร้างรายได้หรือเป็นการเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารการจัดการกองทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ในหมู่บ้านหนึ่งให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจจะแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลือของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิครบกำหนดวาระ หากยังไม่มีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดคือการจำคุก

การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นการชี้ขาด

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหาร
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
6. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อการดำเนินการตามระเบียบนี้
7. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
8. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้กระทรวงมหาดไทยมีมติให้พนักงาน หรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลาบางส่วนหรือนอกเวลาก็ได้อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
9. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
10. ปฏิบัติหน้าที่อื่นหรือตามกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การประชุมของคณะอนุกรรมการจะเหมือนกับการประชุมของคณะกรรมการ และวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลมให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทน ที่ปรึกษาซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงผลการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีการสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือและข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบหลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. การดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนมารเกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบการติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 9 บทเฉพาะกาล ข้อ 41 ซึ่งกล่าวว่า

1. เปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนอาจจะมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

ในแต่ละกองทุนจะคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนอย่างน้อย 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนเท่ากัน ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวจะเป็นบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มิชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันที่ได้รับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งพุทธศักราช 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ผลผลิตด้านต่าง ๆ ของประชากรในหมู่บ้าน ช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตของหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน
2. การได้มาซึ่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมวิธีการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วันที่มีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คุณสมบัติที่ครบถ้วนของคณะกรรมการกองทุน ประสิทธิภาพของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. มีระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
4. ทุนการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมด้วยกองทุนหมู่บ้านในรูปของการถือหุ้น เงินฝากตั้งจะรายเดือน
5. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ การกระจายผลประโยชน์อย่างค่อนเนื่อง มีโครงการที่จะกู้ยืมเงิน หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ วิธีการในการควบคุมการติดตามการคืนเงินกู้ วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งคืนตามสัญญา การจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านบ้านห้วยตะแคงได้ มีดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่รัฐบาลได้เสนอนโยบายเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่ใช้มาตรการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างเป็นธรรมชาติ ด้วยมั่นใจว่าจะลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยที่รัฐบาลได้จัดเงินจัด

สรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบการและเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน

เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลหมู่บ้านห้วยตะแคงได้ ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2544 ซึ่งการจัดตั้งกองทุนมีคณะกรรมการ พัฒนากรอำเภอ และหัวหน้าครัวเรือนทั้ง 99 ครัวเรือนได้มาประชุมในวันนั้นและเพื่อให้การบริหารงานของหมู่บ้านห้วยตะแคงได้มีประสิทธิภาพคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจึงมีมติ กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านบ้านห้วยตะแคงได้ ขึ้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2544

2. ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านบ้านห้วยตะแคงได้

บ้านเลขที่ 86 หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอ สีคิ้ว จังหวัด นครราชสีมา

3. วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน บ้านห้วยตะแคงได้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก เพื่อให้สมาชิกรักษาไปประกอบอาชีพ
2. เพื่อแก้ไขปัญหาการกู้ยืมเงินนอกระบบ
3. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักออม
4. เปิดโอกาสให้ผู้ยากจน ได้มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
5. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกได้มีส่วนในการเสนอแนวคิดและเหตุผลของบุคคลต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตย
6. เพื่อพัฒนาให้สมาชิกได้เป็นคนดีของสังคม

4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านห้วยตะแคงได้

คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธานกองทุน รองประธานกองทุน เลขานุการ เหรัญญิก กรรมการกองทุน

กรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับจากวันที่กรรมการกองทุนเข้ารับตำแหน่งให้กรรมการกองทุนจับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการ

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนประกอบไปด้วยกรรมการกองทุนเท่าที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้ารับตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในระยะเวลา 30 วัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านห้วยตะแคงใต้

1. เป็นผู้ที่มิใช่อยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
2. เป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะ
3. เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและติดการพนัน
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
5. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ไม่เคยต้องโทษในการจำคุก
7. เป็นผู้ที่ไม่เสียสิทธิ์ในการเลือกตั้ง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบ้านห้วยตะแคงใต้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. การบริหารจัดการกองทุน ตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน
2. ออกกฎระเบียบข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารกองทุน
3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่รับมอบหมาย

ประธานกรรมการกองทุนมีอำนาจ หน้าที่ ดังนี้

1. เป็นประธานในการประชุม กรรมการ และสมาชิก
2. เรียกประชุมกรรมการในการดำเนินงานต่าง ๆ
3. แต่งตั้งกรรมการกองทุนเพื่อปฏิบัติงานอย่างไร้ อย่างหนึ่ง
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามมติของกรรมการกองทุน

ในกรณีที่ประธานกองทุนไม่สามารถทำหน้าที่ในการประชุมให้รองประธานกรรมการกองทุน ทำหน้าที่แทนประธานกรรมการกองทุน

เลขานุการ ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานทั่วไป เช่น การติดต่อประชุมและจัดบันทึกการประชุม ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานของกองทุน

เหรัญญิก ทำหน้าที่ดูแลรักษาเงินทุนและรายได้ของกองทุนรวมทั้งการจัดทำบัญชี พร้อมดูแลการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นประโยชน์สูงสุด

กรรมการกองทุนอื่น ๆ ทำหน้าที่ตามคณะกรรมการกองทุนมอบหมาย

การวินิจฉัยชี้ขาดในที่ประชุม ให้คือเสียงข้างมาก เป็นหลักในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมเป็นผู้ชี้ขาด

ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถขอกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอาชีพ
2. การสร้างงาน
3. การสร้างหรือเพิ่มรายได้
4. โครงการอื่น ๆ ตามที่กรรมการกองทุนมีมติเห็นชอบ

กองทุนหมู่บ้าน บ้านห้วยตะแคงใต้ มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 10 คน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านห้วยตะแคงใต้

1. นาย ประพงษ์	แก้วจันทิก	ประธานกองทุน
2. นาย เฉลิม	สุศิริ	รองประธานกองทุน
3. นาย ประเสริฐ	หล่าจันทิก	เลขานุการ
4. นาย คำ	ไพจันทิก	เหรัญญิก
5. นาย สำรัมย์	แก้วจันทิก	กรรมการ
6. นาย มีชัย	นางสูงเนิน	กรรมการ
7. นาย สุนี	ภาชี	กรรมการ
8. นาย ปุ้ย	เวทีไรสง	กรรมการ
9. นาง เสงี่ยม	สามจันทิก	กรรมการ
10. นาง บรรจง	พันจันทิก	กรรมการ

5. สมาชิก

คุณสมบัติของสมาชิก

1. ต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในบ้านห้วยตะแคงใต้ ไม่น้อยกว่า 1 ปี มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านก่อนการจัดตั้งกองทุน
2. ต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ นิยาศัยงาม ขยันและอดทนในการประกอบอาชีพ
3. ต้องเป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมส่วนรวมของหมู่บ้าน
4. ต้องเป็นผู้ที่ไม่คิดการพนันและไม่เกี่ยวข้องกับขาสเสพติด
5. มีเงินฝากสัจจะรายเดือนและถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น
6. ต้องมีอายุ 20 ปี ขึ้นไปแต่ไม่เกิน 65 ปี
7. คู่สมรสยินยอมให้ความร่วมมือในการสมัครเป็นสมาชิก
8. เป็นผู้พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
9. เป็นผู้มีสติสัมปชัญญะที่สมบูรณ์
10. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นชอบให้เป็นสมาชิกได้

การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ห้วยตะเภาได้

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนพร้อมเอกสาร ดังนี้

1. สำเนาทะเบียนบ้าน
2. สำเนาบัตรประชาชน

2. ผู้ที่มีคุณสมบัติตามคุณสมบัติในระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน บ้านห้วยตะเภาได้ สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านปีละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ในวันประชุมใหญ่

เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาคุณสมบัติและเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกแล้วจะต้องแจ้งให้บุคคลนั้นรับทราบ เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้นและเงินฝากตั้งจะรายเดือนภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก

การพ้นจากการเป็นสมาชิกกองทุน

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
3. วิกลจริต สติฟั่นเฟือน
4. ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม
5. ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน
6. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า

ให้คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นรายบุคคลรายละ 20 บาท

7. การถือหุ้น

สมาชิกต้องถือหุ้นเป็นจำนวน 1 หุ้น หุ้นละ 100 บาท สมาชิกแรกเข้าต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น โดยสามารถชำระค่าหุ้นและเพิ่มหุ้นได้ปีละ 1 ครั้ง ในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี

8. เงินฝากตั้งจะ

สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากตั้งจะรายเดือน ๆ ละ 10 บาท โดยกำหนดวันฝากไว้ทุกวันที่ 5 ของเดือนและสมาชิกสามารถถอนได้ก็ต่อเมื่อพ้นจากการเป็นสมาชิกภาพแล้วเท่านั้น

9. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้

1. สมาชิกต้องหาผู้ค้ำประกันเงินกู้ 2 คน หรือใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน
2. สมาชิกสามารถผ่อนชำระเป็นงวดได้เพื่อแบ่งเบาการส่งคืนทั้งหมดในครั้งเดียว
3. สมาชิกรายใดไม่ส่งคืนในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ทางคณะกรรมการจำเป็นต้อง

ทำการปิดประกาศให้สมาชิกทุกคนทราบ

10. วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกไม่ส่งเงินต้นและดอกเบี้ยตามสัญญา

1. เรียกผู้กู้มาตกลงเพื่อทำการพูดคุยประนีประนอมหนี้ โดยสามารถส่งชำระเป็นงวด ๆ ได้
2. เมื่อเก็บหนี้ไม่ได้ จะดำเนินการตามกฎหมายแพ่งต่อไป

11. การอนุมัติเงินกู้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินกองทุนจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน
2. ในครัวเรือนสามารถกู้ยืมเงินกองทุนได้เพียงโครงการเดียว

12. การชำระคืนเงินกู้

เงินกู้ประมาณ เพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้างและการเพิ่มรายได้ให้ผู้กู้ส่งเงินต้น พร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาหนึ่งปี

13. อัตราดอกเบี้ย

กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ไว้ที่ 0.5 % ต่อเดือนหรือ 6 % ต่อปี

14. หลักประกันเงินกู้

1. ให้สมาชิกกองทุนเป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน
2. ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน

15. ค่าปรับ

ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้เสียค่าปรับในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.5 บาทต่อวัน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากกรรมการกองทุน

16. การจัดสรรกำไรประจำปี

เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนได้ปิดบัญชีแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรร ดังนี้

1. ปันผลค่าหุ้น	20 %
2. สมทบกองทุน	30 %
3. เป็นเงินตอบแทนกรรมการกองทุน	20 %
4. เพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน	15 %
5. เป็นทุนการศึกษา	5 %
6. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามที่กรรมการเห็นสมควร	10 %

17. กองทุนจะต้องจัดทำบัญชี

แจ้งปิดประกาศไว้ที่ทำการกองทุนอย่างเปิดเผยให้สมาชิกตรวจสอบได้ ประเภทที่ต้องจัดทำคือ

1. เงินฝากออมทรัพย์
2. รายรับรายจ่าย
3. ทรัพย์สินหรือหนี้สิน

18. การประชุม

1. ประธานกล่าวเปิดประชุม
2. เรื่องที่แจ้งไว้ที่ประชุมทราบ
3. รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ผ่านมา
4. วาระที่ต้องพิจารณา
5. เรื่องอื่น ๆ
6. สรุปผลและปิดการประชุม

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

การพิจารณาเงินกู้ที่คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาให้เงินกู้ยืมดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำโครงการโดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่น บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นสมควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินสองหมื่นบาท ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท ส่วนกรณีการอนุมัติเงินฉุกเฉินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น
3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
5. สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิก ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี
6. ในครัวเรือนสามารถกู้ยืมเงินกองทุนได้เพียงโครงการเดียวเท่านั้น
7. การกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก คือร้อยละ 0.5 ต่อเดือน, ร้อยละ 6 บาทต่อปี
8. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละรายไม่เกิน 1 ปี

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้หมู่บ้านห้วยตะแคงใต้

1. ต้องเป็นสมาชิกของกองทุน
2. ต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น หุ้นละ 100 บาท และส่งเงินฝากสัจจะเดือนละ 10 บาท
3. สมาชิกผู้กู้ต้องมีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพและช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง
4. โครงการที่ขอกู้ต้องดำเนินการได้จริงและมีความเป็นไปได้สูง
5. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมดังต่อไปนี้
 - 5.1 การพัฒนาอาชีพ
 - 5.2 การสร้างงาน
 - 5.3 การสร้าง และ/หรือการเพิ่มรายได้
 - 5.4 โครงการอื่น ๆ ตามที่กรรมการกองทุนมีมติเห็นชอบ
6. วงเงินกู้ให้แก่สมาชิก รายหนึ่งวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการกองทุนจะเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาทและต้องนำหลักทรัพย์สินค้ำประกันเงินกู้
7. การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กองทุนกำหนด
8. หลักประกันเงินกู้ เงินกู้ทุกประเภทต้องใช้สมาชิกของกองทุนจำนวน 2 คน เป็นผู้ค้ำประกัน หรืออาจใช้หลักทรัพย์สินอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิปปโมเดล

รูปแบบการประเมินแบบซิปปโมเดล สำนักมาตรฐานการศึกษาสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545, 85-86

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม(Sufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีมกล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่ประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น สภาพภูมิอากาศประชากรของชุมชนสภาพเศรษฐกิจ ฯลฯ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร เช่น เงิน 1 ล้านบาท ผู้สมัครของหมู่บ้าน วัดดูดิบ กำลังงาน ฯลฯ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงาน ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง เช่น การคัดเลือกผู้กู้ การรับชำระหนี้ การทำบัญชี การทำกิจการที่ถูกต้อง การหาตลาดที่ดี ฯลฯ
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น กองทุนสะสม ชื่อเสียงของชุมชน รายได้เป็นเงิน ฯลฯ

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งเน้นสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งทางด้านสังคมและทางด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชนให้ยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินผลโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการช่วยให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีที่ตกงานเพื่อให้มีงานทำ เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่าง โดยส่งเสริมบัณฑิตพัฒนาบ้านเกิดให้เจริญ และบัณฑิตก็ได้ยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ ในการนำความรู้ความสามารถในการวางแผนจัดการโครงการและประยุกต์ความรู้สู่ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และอย่างมีประสิทธิภาพสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งโครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังสามารถช่วยสร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงานจำนวน 74,881 คน มีงานทำ โดยเฉพาะบัณฑิตในชนบทที่ยังไม่มีงานทำ พร้อมทั้งช่วยในการยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นด้วย และเพื่อให้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการดำเนินการประเมินดังต่อไปนี้

1. รูปแบบของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบ ซึ่งเป็นรูปแบบ ซิปป์โมเดล (CIPP Model) โดยมีกรอบแนวความคิดการประเมินดังต่อไปนี้

รูปแบบการประเมินแบบ (CIPP Model)

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “ เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่” (ชุควิชาการประเมินเพื่อพัฒนา,2545,P. 89-92)

รูปแบบของการประเมินโดยใช้หลักของเหตุผลทั่วไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงว่ากระบวนการประเมินใดๆ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นของการวิเคราะห์กิจกรรมและข้อมูลที่จะประเมินเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ตัดสินใจ
2. ขั้นของการรวบรวมสารสนเทศที่ต้องการ
3. ขั้นของการเสนอสารสนเทศให้แก่ผู้ตัดสินใจ

ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ เพื่อเป็นการตัดสินใจนั้นจะเป็นไปด้วยความสมเหตุสมผลในการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

แบบจำลอง CIPP ไม่เพียงพอต่อการประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะ การประเมินผลโครงการการประชุมมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้า เพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุมเพื่อนำผลนั้นไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทีและมีการ

ประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสำคัญของโครงการการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชิป จึงเป็นที่นิยมใช้ทั้งกับนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อเสียและประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย และสะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

แบบจำลองชิบจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้การวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่น ๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสภาวะแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่จะมีการประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

2.1 ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2.2 ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3 การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ

ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้นคือ การวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปแบบของสินค้าและกำไร (Cost and Benefit) ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตราค่าจ้าง เวลางบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไร ใช้อัตราค่าจ้างเท่าใด การวางแผนงานและดำเนินการอย่างไร ซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ข้อคือ

3.1 เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3.3 เพื่อเป็นการรายงานสะสมถึงการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

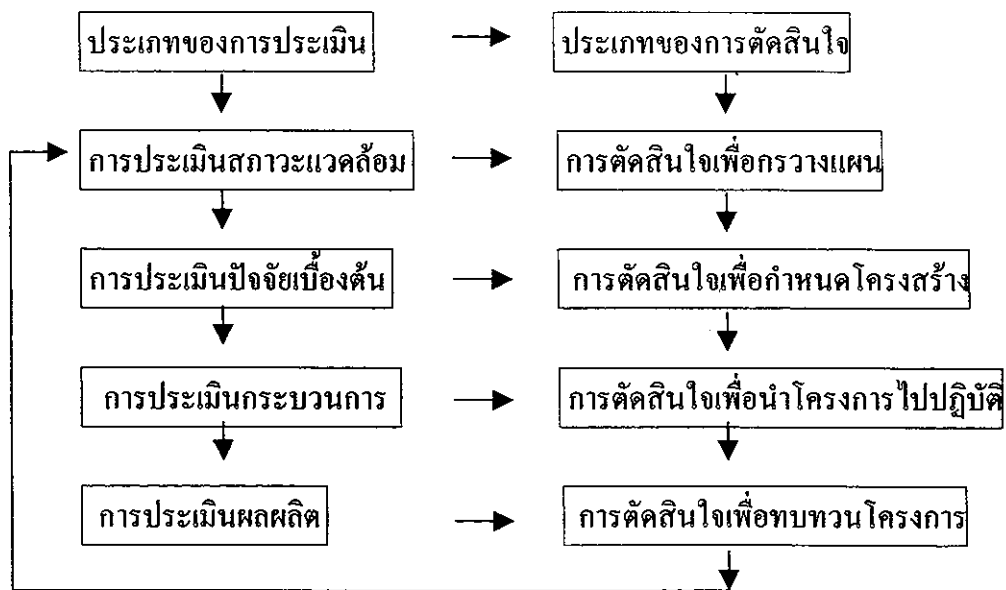
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำนึกไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีความจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีทั่วไปของการประเมินผลผลิต จะรวมถึงต่อไปนี้อย่างด้วยกัน คือการดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำมาใช้ได้หรือไม่ เหนือในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ที่กำหนดไว้ก่อนและทำการแปลความหมายถึง เหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการร่วมด้วย

การประเมินสถานะแวดล้อมและการประเมินผลผลิต จะประเมินสิ่งที่มีอยู่ว่าบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีระบบ โดยที่การประเมินสถานะแวดล้อมจะพิจารณาระบบโดยรวม และการประเมินผลผลิต พิจารณาความพยายามเปลี่ยนแปลงในระบบ ดังนั้นการประเมินสถานะแวดล้อมจึงแสดงอย่างเจาะจง

การประเมินปัจจัยและการประเมินผลผลิตสามารถที่จะแยกให้เห็นได้ง่ายสำหรับการประเมินปัจจัยจะเกิดขึ้นก่อนการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงการ และการประเมินผลผลิตจะเกิดขึ้นในระหว่างก่อนและหลังโครงการ ในขณะที่การประเมินสถานะแวดล้อมกำหนดสิ่งจำเป็นสำหรับการประเมินผลผลิต การประเมินปัจจัยก็แสดงถึงสิ่งจำเป็นสำหรับการประเมินกระบวนการ การตัดสินใจใช้การประเมินปัจจัยพื้นฐาน โดยเฉพาะสำหรับการวางแผนการประเมินผลผลิต ขั้นตอนสำคัญที่สุดในการประเมินปัจจัยคือ การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการที่เลือก และแผนการประเมินผลผลิตซึ่งสามารถประยุกต์เข้าส่วนหนึ่งของระเบียบปฏิบัติได้

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

แผนภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชิป

(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525.)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านทั้งหมด 99 ครอบครัวยุคและมีทั้งผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ข้าราชการในหมู่บ้านไม่มี

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	10	คน
2.2 จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	82	คน
2.2.1 สมาชิกที่ได้อนุมัติเงินกู้	จำนวน	60	คน
2.2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	22	คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน (จำนวนประชากรอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป)	จำนวน	102	คน
2.4 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำหมู่บ้าน	จำนวน	1	คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร.1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความยากจนของประชากรในประเทศ
2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเคลื่อนไหวและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท เรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
7. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
8. อื่น ๆ

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองและตำบลอื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรตาม บร.1 ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ด้านข้อมูลอื่น ๆ

5.1 ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่นการมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกินของคนอื่น และระดับฐานะทางการเงินของชาวบ้านว่ามีรายได้ต่อเดือนเท่าไร ผลผลิตที่ได้จากการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ

5.2 ทางด้านวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ และแบบแผนการดำเนินชีวิตของที่เด่นของแต่ละหมู่บ้าน

5.3 ทางด้านศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอกรอบความคิดของสตาร์ทอัพเฟลปป์ เพื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการและผลผลิต มีทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคลดังต่อไปนี้

1. การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
C1- ประวัติ ความเป็นมา ของหมู่บ้าน	1. ที่มาของชื่อหมู่บ้าน และชุมชนเมือง 2. คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน การอพยพมาจากที่ไหน เพราะเหตุใดจึงอพยพ 3. สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร 4. อาชีพเดิม(อาชีพหลัก/อาชีพรอง)คืออะไร 5. อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ 6. อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3. ข้อมูล ที่มีการบันทึกไว้แล้วจากผู้นำชุมชน	1. การสัมภาษณ์ตามแบบ บรร.1 2. สืบศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C2 – สภาพ ภูมิศาสตร์ของ หมู่บ้าน	ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น แผนที่หมู่บ้าน	ข้อมูลจากเอกสาร หมู่บ้าน ผู้นำชุมชน	ศึกษาจากเอกสาร สังเกต สัมภาษณ์
C3 – สภาพ เศรษฐกิจและ สังคมของหมู่บ้าน	อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร จำนวนที่กินทำกินโดยเฉลี่ย จำนวนและประเภทร้านค้าในหมู่บ้าน จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู / นักเรียน) โรคที่เจ็บป่วย สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย	ผู้นำชุมชน หมู่บ้าน โรงเรียน เกษตรตำบล สถานที่อนามัยตำบล	สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 สังเกต
C4 –วัฒนธรรม ประเพณี	จำนวนวัด / โบสถ์ / มัสยิด จำนวนพระ / เณร / บาทหลวง ภาษาพื้นบ้าน ประเพณีที่สำคัญ ความเชื่อด้านต่าง ๆ	ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ชาวบ้าน	สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 ศึกษาจากเอกสารสังเกต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C5 – โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร	1. จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ หอกระจายข่าว ศาลาประชาคม 2. จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำแร่	4. ผู้นำชุมชน 5. หมู่บ้าน	4. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 5. สังเกต
C6 – ผู้นำชุมชนการรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. กลุ่มต่างๆที่มีอยู่ในหมู่บ้าน(จำนวนสมาชิกกองทุนของกิจกรรมกลุ่ม) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ (ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ)	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 1 2. สังเกต
C7 – โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	1. โครงการภาครัฐ 2. โครงการภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง	1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3. ข้อมูลที่บันทึกไว้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C8 – ความเข้มแข็งของชุมชน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. ยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม	1.ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร. 2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลดิบ สัมภาษณ์ 30 คราว เรือน)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับรายบุคคล			
C9 อาชีพเดิม	อาชีพหลัก/อาชีพรอง ผลการประกอบอาชีพเดิม (เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่) ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ	สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้	สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10 สมาชิกในครอบครัว	สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน , อายุ,สถานภาพสมรส,ระดับการศึกษา,ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ	สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11 สภาพการอยู่อาศัย	มีบ้านเป็นของตนเองหรือถ้าไม่มีพักอย่างไร	สมาชิกกองทุนที่ได้รับเงินกู้	สัมภาษณ์ สังเกต
C12 รายได้ของครอบครัว	รายได้ของครอบครัว/เดือน ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้	สัมภาษณ์ตามแบบบร.111 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13 หนี้สินของครอบครัวก่อนการกู้เงินกองทุน	จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน สาเหตุของการมีหนี้สิน แหล่งเงินกู้	สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 สัมภาษณ์เพิ่มเติมเอกสาร

2. การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
11 – นโยบาย ระเบียบแนว ทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของ ระเบียบสำนักนายกฯ 2. รายละเอียดของ ระเบียบกองทุน ฯ	1. ระเบียบสำนัก นายก ฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ข้องกับกองทุน หมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ	1. ศึกษาจากเอกสาร
12 – การประชา สัมพันธ์	1. ช่วงเวลาที่มีการ ประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการ ประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุน หมู่บ้าน 3. เอกสารประชา สัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
13 – คณะ อนุกรรมการ ระดับอำเภอที่ เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะ อนุกรรมการ 3. สัดส่วนกรรมการภาค ประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
14 – คณะ กรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการดำรง	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ ปร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
15 – การเตรียมความพร้อมการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้าน	1. วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/องค์กรที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร. 3 บร. 9 (ข้อมูลเดิม 50 ครั้วเรือน) 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
16 - เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับการอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. การสัมภาษณ์
17 – เงินทุนสะสมอื่น ๆ	1. ประเภท/จำนวน/ที่มาและการเก็บรักษาเงินทุนสะสมอื่น ๆ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
18 – บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิถิ่นา, สถานภาพสมรส, ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่	1. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร
ระดับบุคคล			
19 – จำนวนเงินกู้ที่ได้อนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้อนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
110 – จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุนที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I11 - วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11
I12 - สถานที่วัสดุอุปกรณ์และวัสดุคิบบนการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุคิบบนการประกอบการอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
I13 - ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้ทักษะและที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14 - จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3. การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3
 ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PCI การจัดทำ ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC2 การจัดทำ เอกสารขอขึ้น ทะเบียน	1. กระบวนการในการจัดเอกสารขอขึ้นทะเบียน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. การสัมภาษณ์
PC3 ระบบบัญชี กองทุน	1. กระบวนการในการจัดเอกสารขอขึ้นทะเบียน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC4 กิจกรรม เกี่ยวกับสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน			
PC4.1 การรับ สมัครสมาชิก กองทุน	1. ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล 3. ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล 4. คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล 5. ปัญหาและอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.2 การหมด สมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
PC4.3 ประเภท สมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	2. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
PC4.4 การทำ ทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค	2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	3. ศึกษาจากเอกสาร 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC5 – กิจกรรม เกี่ยวกับการกู้เงิน กองทุนหมู่บ้าน PC5.1 - ขั้นตอน การขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการ ขอกู้ 3. ปัญหาและอุปสรรค	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสารโครงการขอกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจาก เอกสาร
PC5.2 – การคัด เลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัด เลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและ เหตุผล 3. ปัญหาและอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่ม เดิม
PC5.3 – การโอน เงินให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนในการโอน เงิน 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจาก เอกสาร
PC5.4 – การ ชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการชำระ หนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกหมู่บ้านที่ส่ง เงินคืน	1. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC6 – การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
PC6.1 – การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC6.2 – การช่วยหาตลาด	1. ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2. วิธีการในการส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาและอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC7 – การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	1. ผู้ที่ทำการตรวจสอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 4. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC8 – การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 4. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำรายงาน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC9 – การจัดสรรผลประโยชน์	1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC10 – การสร้าง เครือข่ายการ เรียนรู้โดย บัณฑิตกองทุน	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้าร่วม เครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ที่ เข้าร่วม.. เครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจาก การสร้างเครือข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกอง ทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมี ส่วนร่วม
ระดับรายบุคคล			
PC11- การใช้จ่าย เงินกู้	1. รายละเอียดของการ ใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตาม แบบ บร.11 2. ศึกษาจาก เอกสาร
PC12 – การหา ความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่ม เติม	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้	3. สัมภาษณ์เพิ่ม เติม
PC13 – การหา ตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ ในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สังเกตจากการ เสวนาตามแบบ บร. 6 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจาก เอกสาร

4. การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD1 – จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม ณ วันที่เริ่มก่อตั้ง 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง 3. เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD2 – จำนวนผู้ที่ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับการอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 4. จำนวนผู้ได้รับการอนุมัติให้กู้จำแนกตามบร.4	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD3 - ยอดเงินที่ให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับ การอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติจำแนกตามบร.4	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD4 - จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด	1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด (7 พ.ค. 46) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด (7 พ.ค. 46) และเหตุผล 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระตามกำหนด	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD5 - ยอดเงินที่มีการชำระคืน	1. ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืนนับถึง 7 พ.ค. 46 จำแนกเป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD6 - กองทุนสะสม	1. ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม 17 2. การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD7 - การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์โครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ	1. ผู้ตรวจสอบตาม PC7	1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD8 - ทักษะคติของชุมชนต่อกองทุน	1. ทักษะคติต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2. ทักษะคติต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก/ลบ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9 – เกิดเครือข่ายองค์กรเรียนรู้ (หลังจากทำ PC10)	1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย	1. บัณฑิตกองทุน	1. รายงานการปฏิบัติงานของ บัณฑิตกองทุน (ตัวเอง)
PD10 – การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง	1. ประสบการณ์ / การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์ / การเรียนรู้จากการ เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. ง10

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD11 – ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม / เสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 13. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของชาวบ้าน	1. สมาชิกและชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 2 และ บร. 7 (จากข้อมูลดิบ 30 ครั้วเรือน) 2. สังเกต

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบรายงานการเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน)
3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)
3. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4. การศึกษาเจาะลึกกรณี จากสมาชิกที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้จำนวน 60 รายที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน อาจใช้ข้อมูลจาก บร. 11

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 6.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 6.2 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1-5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองวิธีการใหม่ (ถ้ามี)

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ขั้นตอนที่ 5 ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์มี 4 ประการ อันได้แก่

6.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายเพียงใด

6.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

6.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์หรือเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

6.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า ดี-เลว ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่กับการนำเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1.1. ความยากจนของประเทศ เมื่อประมาณ 50-100 ปีที่แล้วเกษตรกรไทยส่วนใหญ่ทำการเกษตรแบบพึ่งพาตนเองไม่ต้องใช้สารเคมีต่าง ๆ ในการทำการเกษตรในน้ำมีปลาในนามีข้าว การเกษตรสมัยก่อนได้ผลผลิตดีมากเพราะว่าฝนตกต้องตามฤดูกาลและความสมบูรณ์ของป่าไม้มีมากจึงทำให้การเกษตรสมัยก่อนมีผลผลิตมากและความยากจนของประเทศในสมัยนั้นไม่ยากจนเท่าทุกวันนี้เพราะว่าความยากจนของคนไทยในทุกวันนี้เป็นการใช้ของที่มีราคาแพงของกินของใช้หายากและค่าเงินบาทลดลงทำให้เศรษฐกิจไทยในปัจจุบันตกต่ำมีประชากรจำนวนมากตกงาน ไม่มีรองรับกับนักศึกษาที่จบใหม่ จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศมีความยากจนรายได้ที่ได้มาน้อยกว่ารายจ่ายเพราะว่าจำนวนอัตราค่าจ้างเท่าเดิมหรือลดลงแต่จำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคกลับมีราคาที่สูงขึ้นจึงทำให้ประชากรในประเทศเกิดการเป็นหนี้สินมากต้องมีการกู้เงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ ทั้งจากนายทุนนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยที่สูงแต่จะอย่างไรได้เมื่อไม่มีทางก็ต้องเลือกเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงความจนของคนสมัยใหม่ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เกษตรกรมีรายได้น้อยกว่ารายจ่ายเป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดในสมัยนี้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาเกษตรกรไทยถูกทำให้ยากจนลงกว่าเดิมและที่อพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ เพราะประชาชนในต่างจังหวัดต้องการหาเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในครัวเรือนและในกรุงเทพฯ ตอนนี้งานประชากรที่เข้ามาอาศัยหางานทำจำนวนมากเพราะเหตุผลนี้เองที่มีปัญหาพวกโจรอยู่ทั่วเมือง เพราะว่ามีปัญหาการว่างงาน ในประเทศไทยมีเป็นจำนวนมาก

Drewnowski (1977) อ้างใน อัญญา ณ ระนอง (2541,54) ได้ให้นิยามความยากจน คือ ภาวะผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของประเทศ ขาดโอกาสหรือมีโอกาสน้อยในการได้รับการกระจายรายได้จากภาครัฐ หรือถ้าพิจารณาในมิติของการใช้จ่ายในครัวเรือน รายได้เท่ากับรายจ่ายหรือรายได้ต่ำกว่ารายจ่ายก็ถือว่าเป็นเข้าข่ายภาวะยากจน ซึ่งการความยากจนจะเปลี่ยนแปลงตามขนาดของครัวเรือนและองค์ประกอบของครัวเรือน วิษยากร เชียงกุล 2544 ในมติชนหน้า 6 ได้กล่าวถึงสาเหตุความยากจนของคนไทย เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการพึ่งเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง เข้าสู่ระบบทุนนิยมคือผลิตเพื่อขาย ทำให้เกษตรกรต้องมีการเพิ่มทุนในการวิจัยการผลิตและสินค้าในการบริการต่าง ๆ ในขณะที่ต้นทุนทางสังคมก็มีอยู่อย่างจำกัดมีการทำลายป่าสภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการผลิตและขระเดียวกันก็ขาดแคลนด้านการตลาดเริ่มมีหนี้สินมากขึ้น ทำให้เสียเปรียบกลุ่มเกษตรกรที่มีฐานะดีหรือพ่อค้าคนกลางนายทุนรวมทั้งปัจจัยทางอ้อม เช่น มีระบบการผูกขาดทางการเมือง ระบบอุปถัมภ์ ก่อให้เกิดความมั่นคงในคนกลุ่มน้อยคนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้เท่าเทียม จึงทำให้เกิดความยากจน

Stuffebam (1983) อ้างในคณะกรรมการประเมินผล โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (2540 1:3-4) ได้เสนอรูปแบบของการประเมิน CIPP Model โดยกำหนดเครื่องชี้วัดภาวะความยากจน

1. ประสิทธิภาพการผลิตหรือระดับการผลิตต่อไร่ที่มีครัวเรือนส่วนใหญ่ผลิตได้เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน
2. ประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในการเพาะปลูกพืชในแต่ละปี
3. ค่าจ้าง ทั้งนี้จะมีการนำเสนอข้อมูลที่ทางราชการจัดเก็บไว้มาเป็นมาตรฐาน เช่น กรณีประเทศไทยจะใช้ข้อมูล จ.ป.ฐ.และ กช.ช.2ค มาประกอบวัดการเปลี่ยนแปลง สำหรับกรอบในการวิเคราะห์นั้น ต้องมององค์ประกอบให้ครอบคลุมได้แก่ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ(Process) และผลผลิต (Product)

นอกจากภาวะหรือเกณฑ์มาตรฐานมาเป็นตัวกำหนดการชี้วัดความจนแล้วพบว่าภาวะความยากจนที่เกิดขึ้นเกิดจากปัจจัยทางอ้อมคือ “ผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจ” ของประเทศที่ประชาชนต้องมีการปรับตัวที่เกิดจากรายได้ลดลง เช่น ภาวะผลผลิตต่อไร่ ราคาถูก ภัยธรรมชาติต่าง ๆ การประกอบธุรกิจซบเซาเลิกกิจการการถูกเลิกจ้างงานหรือการออกจากงานการช่วยเหลือจากภาครัฐลดลงในงานที่สินค้าอุปโภค บริโภคกลับมีราคาเพิ่มมากขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

สาเหตุสำคัญของความยากจน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2539 :94-99) ได้สรุปสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความยากจนของครัวเรือนแก่เกษตรกร ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดินนั้นคือครัวเรือนที่มีที่ดินขนาดใหญ่ย่อมจะมีกลุ่มคนที่อยู่ในภาวะความยากจนน้อยกว่าผู้ที่มีที่ดินขนาดเล็ก โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าครัวเรือนที่มีที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ จะตกอยู่ในภาวะความยากจนร้อยละ 33.3 รองลงมาคือภาคเหนือร้อยละ 30.2 การมีข้อจำกัดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ พบว่าครัวเรือนที่ประกอบกิจการเกษตรอยู่ใกล้น้ำหรือระบบชลประทานที่ดี จะทำให้ระบบการผลิตของฟาร์มมีโอกาสที่ดีกว่าสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นและต่อเนื่องกว่าเกษตรกรที่ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรประเภทของกิจการฟาร์มรวมทั้งสภาพที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของฟาร์ม พบว่าเกษตรกรที่มีอาชีพทำอย่างเดียวจะอยู่ในภาวะความยากจนมากที่สุด ในขณะที่ครัวเรือนที่มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำปลุกผลไม้นั้น และปลุกสัตว์ จะมีภาวะความยากจนน้อยกว่า การศึกษาของจำนวนหัวหน้าครัวเรือนและการโอกาสได้รับการพัฒนาฝึกอบรม นั่นคือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีส่วนช่วยเสริมการประกอบอาชีพการเพิ่มทักษะ การเรียนรู้และเข้าใจถึงเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง ซึ่งพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาดำกว่าภาคบังคับจะเป็นกลุ่มที่มีภาวะความยากจนมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพออกไปหารับจ้างภาคเกษตร

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs (small and Medium Enterprises) ได้รับการกล่าวถึงจากทุก ๆ ฝ่ายว่าจะเป็นกลไกสำคัญในการพลิกฟื้นฟูเศรษฐกิจ และจะเป็นจักรกลขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจของประเทศและเป็นส่วนสำคัญที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถฟื้นตัวและกลับสู่ภาวะปรกติได้หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระดับชาติ คือ นโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรมในการจัดทำแผนแม่บท และพระราชบัญญัติเพื่อส่งเสริมการขยายตัวของวิสาหกิจ คือ ขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีการเติบโตและเข้มแข็งขึ้นเพื่อเป็นรากฐานของเศรษฐกิจไทยในอนาคต

คำนิยามของ SMEs มีการแบ่งขนาดของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม

ประเภท	ขนาดเล็ก	ขนาดกลางและขนาดย่อม
การผลิต	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	ไม่เกิน 200 ล้านบาท
การบริการ	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	ไม่เกิน 200 ล้านบาท
การค้าส่ง	ไม่เกิน 50 ล้านบาท	ไม่เกิน 100 ล้านบาท
การค้าปลีก	ไม่เกิน 30 ล้านบาท	ไม่เกิน 60 ล้านบาท

แนวคิดธุรกิจขนาดเล็กลงและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises)

กองประสานความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชน (2542:57-58) ได้สรุป SMEs พื้นฐานเศรษฐกิจไทยไว้ดังนี้ SMEs หมายความว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมครอบคลุมธุรกิจทั้งภาคการผลิต การค้าและการบริการ ซึ่งโครงสร้างสำคัญอยู่ในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเป็นสินทรัพย์ถาวรที่มีขนาดทรัพย์สินระหว่าง 30-50 ล้านบาท ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางจะมีทรัพย์สินระหว่าง 60-120 ล้านบาท

สากุน บุญอิต (2543:31) ได้กล่าวถึง SMEs คือองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจของประเทศ เพราะจะสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถฟื้นตัวกลับสู่ภาวะปกติได้ ซึ่งในระดับชาติ กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีนโยบายจัดทำแผนแม่บทและพระราชบัญญัติเพื่อการส่งเสริมและขยายตัวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีการเจริญเติบโตและเข้มแข็งในอนาคตในทำนองเดียวกัน อ้างถึงในสากุน บุญอิต (2543; 32) ได้แสดงเหตุผลที่ต้องมี SMEs คือประการแรก องค์กรขนาดใหญ่จะไม่สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพได้ถ้าปราศจากการบริหารคุณภาพที่ดีของผู้ส่งมอบสินค้าเพราะ SMEs จะเป็นผู้จัดส่งวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนเข้าสู่ระบบการผลิตให้กับองค์กรขนาดใหญ่ ประการที่สอง SMEs ต้องพยายามพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการเพื่อสามารถแข่งขันได้มากยิ่งขึ้น

หลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของ SMEs และได้กำหนดนโยบายสนับสนุน SMEs ดังนี้

1. การปรับโครงสร้างแผนอุตสาหกรรมและจัดกลุ่ม (Cluster) ของธุรกิจให้เป็นระบบและให้ SMEs ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น
2. จัดทำแผนแม่บท SMEs สนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การยกระดับความสามารถทางเทคโนโลยีและการจัดการ พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรมนุษย์
3. สร้างและขยายโอกาสทางการตลาด การปรับสภาพแวดล้อมธุรกิจการพัฒนา SMEs รายย่อยและชุมชนเชื่อมโยงกลุ่มวิสาหกิจครบวงจรจัดตั้งสถาบันพัฒนา SMEs มีการจัดฝึกอบรมพัฒนาระดับทักษะฝีมือแรงงาน ยกย่องมาตรฐานสินค้า สนับสนุนศูนย์อุตสาหกรรมระดับจังหวัด และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าร่วมทุนกับภาครัฐออก พ.พ.ร.บ SMEs (พ.ศ. 2543)

4. ตั้งคณะกรรมการส่งเสริม SMEs โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กองประสานความร่วมมือภาครัฐและเอกชน, 2542;58-59)

พิทักษ์สิทธิ์ ฉายะภูติ (2544:5-6) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของสถาบัน SMEs ในประเทศไทยซึ่งจัดตั้งโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และสถาบันเครือข่าย 7 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs พัฒนารูปแบบ วิธีการและเครื่องมือในการฝึกอบรม ให้คำแนะนำ ให้บริการข้อมูลและเชื่อมโยงเครือข่าย SMEs ทุกระดับทั้งในและนอกประเทศ

ศิลปพร ศรีจันเพชร (2543;23) ได้เน้นให้เห็นว่า SMEs จะดำเนินไปได้ดี คือการควบคุมทางบัญชีตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการจัดองค์การปฏิบัติงานการป้องกันรักษาทรัพย์สินและการจัดการบันทึกทางการเงินบัญชี เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มั่นใจว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้รับการอนุมัติจากผู้บริหารแล้วได้รับการจัดบันทึกถูกต้องตามหลักการบัญชีแล้ว การเปลี่ยนแปลงโยกย้ายทรัพย์สินได้รับอนุมัติแล้ว

สรุปการพัฒนา SMEs ให้เกิดความยั่งยืนต้องทำควบคู่กันไปทั้งภาคเอกชน คือตัวผู้ประกอบการ SMEs เอง เป็นกุญแจสำคัญที่จะพลิกผันเปลี่ยนแปลงธุรกิจให้อยู่รอดและยั่งยืนและรวมทั้งภาครัฐซึ่งจะเป็นการกระตุ้น สนับสนุน ส่งเสริม และสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำธุรกิจของ SMEs และเนื่องจากการพัฒนา SMEs อย่างยั่งยืนเป็นเรื่องของการสร้างความสำเร็จในระยะยาว ซึ่งจะต้องใช้เวลาดำเนินการพอสมควร ดังนั้น SMEs ไทยจึงต้องตระหนักไม่ควรชักช้าที่จะรีบเร่งพัฒนาตนเองและกิจการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจต่อไป

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สำนักงานสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ (2544;135-137) ได้สรุปถึงภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ ว่าเกิดจากความผิดพลาดของแนวทางการพัฒนาประเทศ ได้ปรากฏผลเลวร้ายที่ยากแก่การแก้ไข นั่นคือ โครงสร้างอุตสาหกรรมไทย เป็นโครงสร้างการพึ่งพาตนเองเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาการนำเข้า ยิ่งการผลิตมากยิ่งขึ้นต้องนำเข้ามาก คือการนำเข้าเครื่องจักร วัตถุดิบแปรรูป และเทคโนโลยีดังตารางข้างล่างนี้ชี้ให้เห็นว่ามูลค่าการนำเข้าเครื่องจักรและสินค้าเพื่อการอุตสาหกรรมนั้นมีสัดส่วนเป็นกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการนำเข้าโครงสร้างการนำเข้าของไทย

กลุ่มสินค้า	เปอร์เซ็นต์		
	2530	2533	2539
สินค้าอุปโภคบริโภค	10.0	8.06	12.6
สินค้าแปรรูปเพื่อการ ผลิต	37.0	33.9	35.9
เครื่องจักร	29.7	39.2	48.8
อื่น ๆ	23.3	18.3	2.7

ที่มา: จำนวนจากตัวเลขของธนาคารแห่งประเทศไทย

การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย จึงต้องควบคู่กันไปกับการขาดดุลการค้า ความเชื่อทางทฤษฎีที่ว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมช่วงแรกย่อมขาดดุลการค้า เพราะมีการนำเข้าสินค้าทุนแต่เมื่อสินค้าทุนเกิดออกดอกออกผลแล้วจะทำให้การส่งออกมากขึ้น ดุลการค้าจะลดลง แต่ความจริงกลายเป็นว่าแม้สินค้าอุตสาหกรรมจะส่งออกได้มากขึ้น แต่การนำเข้าเพื่อการอุตสาหกรรมกลับเพิ่มเร็วกว่าเราจึงต้องขาดดุลการค้าเพิ่มมากขึ้น คู่ตัวเลขจาก 2 ตารางดังต่อไปนี้ คือ ตารางสัดส่วนการส่งสินค้าอุตสาหกรรมออกและการขาดดุลการค้าของไทยจะเห็นว่า การส่งสินค้าอุตสาหกรรมออกเพิ่มขึ้นมิได้ช่วยแก้ไขปัญหาขาดดุลการค้าแต่อย่างไร

กลุ่มสินค้า	เปอร์เซ็นต์				
	2535	2536	2537	2538	2539
สินค้าการเกษตร	15.9	16.0	16.8	17.1	20.3
สินค้าอุตสาหกรรม	74.1	74.9	75.3	75.2	73.6
อื่น ๆ	10.0	9.1	7.9	7.7	6.10

การขาดดุลการค้าของประเทศไทย

ปี	ยอดขาดดุลการค้า	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของ GDP
2531	109,544	7.2%
2532	146,364	8.2%
2533	254,635	12.2%
2534	233,201	9.7%
2535	208,601	7.3%
2536	230,733	7.2%
2537	231,437	6.4%
2538	357,276	8.4%
2539	420,725	9.0%

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ยกตัวเลขในช่วง 2531-2539 มาแสดงก็เพราะว่าช่วงนี้ คือ ยุคทองของการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรม สัดส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกสูงถึงร้อยละ 74-75 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดแต่ปรากฏว่ายอดขาดดุลการค้ากลับเพิ่มสูงมากขึ้น โดยเฉพาะจากปี 2535 เป็นต้นมาเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจเมื่อเทียบกับช่วงแผนการพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1-2 ซึ่งประมาณร้อยละ 50-60 ของมูลค่าการส่งออกเป็นสินค้าเกษตรกรรม การขาดดุลการค้า ประมาณ 10,000-12,000 ล้านบาท คิดเป็นประมาณร้อยละ 4-5 ของ GDP ผลกระทบทั้งหมดรวมภายในประเทศเป็นสถิติที่คิดจากมูลค่าสินค้าและบริการของประเทศ ที่ผลิตโดยผู้ประกอบการภายในประเทศมักนิยมใช้วัตถุดิบการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ในรอบปี วิทยากร เชียงกุล (2544:17)

การขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นำไปสู่ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด (ดุลการค้าและดุลการบริการ) เพราะรายได้จากภาคการบริการในที่สุดแล้วก็ไม่เพียงพอที่จะนำมาชดเชยการขาดดุลการค้า ยิ่งการนำเข้าและการส่งออกของไทยต้องพึ่งพาการขนส่งของบริษัทการเดินเรือต่างประเทศจึงต้องเสียค่าระวางเรือและค่าประกันภัยให้กับต่างประเทศมากขึ้น ยิ่งมีการส่งออก-นำเข้ามากขึ้นค่าใช้จ่ายส่วนนี้ก็ยิ่งมากขึ้น ปี 2538-2539 ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุลสูงมาถึงร้อยละ 9 % ของ GDP

วิทยากร เชียงกุล (2544:19-20) ได้ชี้ให้เห็นภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศไทยว่ามีมูลค่าการส่งออกและการตั้งเข้า ก่อนวิกฤติปี 2540 มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราสูง แต่มูลค่าการนำเข้าเพิ่มในอัตราสูงกว่าเพราะไทยตั้งเข้าเครื่องจักร, วัตถุดิบ, พลังงาน, เครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับคนรวยเข้ามาจำนวนมากส่งผลให้ไทยขาดดุลการค้าในปี 2539 ถึง 26,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อเทียบกับปี 2533 ที่ขาดดุลการค้าเพียง 9,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ปัญหาการขาดดุลการค้า รวมทั้งดุลบัญชีเดินสะพัด (คือการรวมการบริการระหว่างประเทศด้วย) คือส่วนหนึ่งที่ทำให้ไทยเป็นหนี้ต่างประเทศมากขึ้นและนำไปสู่วิกฤติในปี 2540 หลังเกิดวิกฤติแล้วในปี 2541-2543 มูลค่านำเข้ามูลค่าการส่งออก เพราะเราชะงักการตั้งเข้าสต็อกสินค้ามากขึ้น ตั้งแต่ปี 2543 มูลค่าการนำเข้าเพิ่มในอัตราสูงขึ้น ขณะที่มูลค่าการส่งออกเริ่มชะลอตัว

ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมและความผิดพลาดของภาคอุตสาหกรรม ได้นำไปสู่ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและการเงิน เมื่อรวมกับการบริหารและการจัดการที่ผิดพลาดและไร้ประสิทธิภาพของรัฐบาล เหตุการณ์ก็ลุกลามบานปลายเป็นวิกฤติเศรษฐกิจ คือ ค่าเงินบาทตกต่ำ ความเชื่อถือในสถาบันการเงินหดหาย ลูกค้านอนเงิน สถาบันการเงินที่เหลืออยู่ขาดสภาพคล่อง ผู้ลงทุนกู้เงินไม่ได้ การลงทุนชะงักการว่างงานเพิ่มมากขึ้น เกิดเป็นปัญหาสังคมตามรัฐบาลหาทางออกไม่ได้ การว่างงานซึ่งประมาณกว่า 2 ล้านคน ในปี 2541 เป็นปัญหาหนักหน่วงรุนแรงและเห็นว่าทางแก้ประการหนึ่ง คือ การให้แรงงานกลับไปทำอาชีพต่าง ๆ ในภาคการเกษตร โยชิดหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริสแนบแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตลอดกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติ

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน จะกล่าวถึงสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปดังนี้ คือ

1. ด้านการเมือง ทิศทางก้าวไปสู่ระบบการตรวจสอบที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้นรัฐธรรมนูญเปิดโอกาสและสนับสนุน มืองค์กรอิสระเพิ่มมาตรการในการทำงานเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐ-เอกชนประชาชน เช่น กกต. ศาลปกครอง ปปช. ฯลฯ วุฒิสมาชิกมาจากการเลือกตั้งและไม่สังกัดพรรคการเมือง ทำหน้าที่ตรวจสอบผู้แทนราษฎรอีกทอดหนึ่ง ขณะเดียวกัน รัฐได้มุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปสู่รัฐท้องถิ่น โดยเฉพาะมีการเพิ่มงบประมาณจากร้อยละ 9 เป็นร้อยละ 20 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี 2545-2549
2. ด้านเศรษฐกิจ หลังจากประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก IMF และมีการกู้เงินหลาย ๆ รูปแบบจนปัจจุบันมีภาระหนี้สินมากกว่า 3.3 ล้านบาท ทำให้ส่งผลกระทบต่อระดับความเชื่อมั่นของบุคคลในประเทศความเสี่ยงในการลงทุนการส่งออกมีแนวโน้มลดลงและถูกกีดกันในด้านภาษีและ

คุณภาพ เช่น กลุ่มประเทศอียู มีการตัดลดโควตาสินค้าต่าง ๆ ภาวะเงินในประเทศขาดความคล่องตัวภาคการเกษตรขาดคุณภาพในการผลิตงบประมาณประเทศขาดดุลงบปี งบประมาณส่วนใหญ่ต้องรักษาสถานภาพทางการเงิน ธนาคาร อุตสาหกรรมของประเทศให้คงอยู่ทำให้ภาคชนบทมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหาร การจัดการตนเอง โดยสรุปแล้วแม้ว่า GDP จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ต้องแบกรับภาระหนี้ถึง 52.5% ของ GDP และต้องใช้เวลาในการชำระหนี้ยาวนานกว่า 10 ปี สังคมอาเซียนพยายามจะเน้น “สังคมเปิดและเสรี” มากขึ้น มีมาตรการให้พม่า เวียดนาม กัมพูชา ลาว เปิดประเทศเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ข้อมูล เทคโนโลยีและการพัฒนาบุคลากรเพิ่มขึ้น แต่ในกลุ่มประเทศเหล่านี้เคยมีปัญหาแล้วในเรื่องของชนกลุ่มน้อยและการต่อสู้กันยาวนานทำให้รัฐบาลประเทศนั้น ๆ ควบคุมได้ลำบาก

3.ด้านสังคม การปกครองในระบอบประชาธิปไตยทำให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีอิสระในการดำเนินชีวิต มีเสรีภาพ มีความเสมอภาค มีสิทธิเรียกร้องต่าง ๆ ทางการเมือง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลก ที่ควบคุมไม่ได้แพร่กระจายไปสู่สังคมเมือง-ชนบท รูปแบบของทุนนิยมได้เติบโตอย่างรวดเร็ว สิ่งที่กระทบต่อปัญหาสังคมของประเทศไทยคือ

1. ผลกระทบต่อชุมชน มีการโยกย้ายถิ่นเข้าเมืองและการขาดแรงงานในชนบทวิถีชีวิตเปลี่ยนไป ใช้เงินตราฟุ้งฟิงวัดมากขึ้น มีการนำเอาเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และสื่อต่าง ๆ มาใช้ในวิถีประจำวันมากขึ้น

2. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ธุรกิจที่ตอบสนองต่อทุนนิยมอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันกับน้ำมันเชื้อเพลิง รถยนต์ ที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ขึ้นระบบบริการ, สวัสดิการในสังคมแพงขึ้นชนบทปรับตัวไม่ทันเนื่องจากเกิดภาวะหนี้สิน

3. ผลกระทบด้านจิตวิทยา มีพลังงานและเทคโนโลยีใหม่ที่มนุษย์ไม่คุ้นเคย เช่น ระบบอิเล็กทรอนิกส์และรูปแบบการจัดระเบียบสังคมใหม่ อารยะธรรมใหม่เกิดความสับสนระหว่างการรักษาประเพณี/วัฒนธรรมเดิมกับการปรับตัววัฒนธรรมใหม่เป็นสิ่งคู่ควรเพียงใด การดำเนินชีวิตต้องเปลี่ยนแปลง

4. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พลังงานต่าง ๆ ที่เคยอยู่ในธรรมชาติเริ่มหาซื้อ-ขายได้ในสังคมเมืองการบริการและการกระจายพลังงานจากชนบทไหลมาสู่เมือง แต่ระบบทรัพยากรในชนบทถูกทำลายเสื่อมโทรม

5. ผลกระทบด้านการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับครูลดน้อยลง พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ถูก ๆ เพราะต้องแสวงหางานและเงินหาเลี้ยงชีพ การศึกษามุ่งที่ระบบการแข่งขันของเด็กใช้เทคโนโลยีมาเกี่ยวข้องมากมายในชีวิต นักเรียนในชนบทต้องเพิ่มทุนในการศึกษา

ขณะเดียวกันพ่อแม่ยากจน ในหลักสูตรการศึกษาจะมุ่งเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน (เทคนิค) มากขึ้นทำให้ขาดการบูรณาการต่อชีวิตจริงและละเลยต่อศีลธรรมอันดีงาม ที่สำคัญยังขาดบุคลากร งบประมาณและการบริหารจัดการที่เหมาะสมต่อคนในชนบทที่สำคัญได้เกิดการแพร่ระบาดของปัญหาสุขภาพจิตในกลุ่มวัยรุ่นและวัยแรงงานมากขึ้นซึ่งนำมาสู่การก่ออาชญากรรม การลักขโมย ทำร้ายร่างกาย และขาดความอบอุ่นในครอบครัว

- ปัญหาการคอร์รัปชัน สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากความไม่ลงตัวและไม่ตอบสนองต่อผลประโยชน์ทางการเมือง (ทุกระดับ) จะมีลักษณะ “การลงทุน” เมื่อสูญเสียไปแล้ว และประการต่อมาเกิดจากระบบราชการที่มีอำนาจ ระเบียบ การถือปฏิบัติที่เหลื่อมล้ำกัน การมียศ ชั้นเงินเดือนต่างกันจะมีการเบียดบังเวลาราชการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวมีค่าคอมมิชชั่น จากธุรกิจต่าง ๆ

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2545:2-7) ได้สรุปสถานการณ์ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของประเทศในรอบปีที่ผ่านมาพบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีการขยายตัวด้านต่าง ๆ ในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง การค้าและการบริการทำให้เกิดความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มากมายและเพิ่มพูนขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหากระทบต่อแหล่งทรัพยากรเริ่มขาดแคลนหรือลดลงไป เกิดภาวะมลพิษต่าง ๆ ในด้านการบริหารจัดการ พบว่าการป้องกันใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ ทำให้ผลกระทบต่อความรุนแรงต่าง ๆ ตามมาเช่น ปัญหาป่าไม้เสื่อมโทรม ทรัพยากรขาดแคลน ดินเสื่อมความสมบูรณ์ แหล่งน้ำ ปัญหามลพิษ กัญแดง เป็นต้น

- ปัญหาที่สำคัญของทรัพยากรธรรมชาติแต่ละประเภทได้แก่

1. ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน เป็นการใช้ที่ดินไม่ถูกต้องขาดการบำรุงรักษาหน้าดินเสื่อมโทรม พังทลาย ดินเป็นกรด ดินเค็ม ถูกชะล้างเกิดตะกอนสูญเสียแร่ธาตุอาหารในดิน
2. ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ป่าลดลงอย่างรวดเร็ว ปี พ.ศ. 2534 มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 171 ล้านไร่ (กรมป่าไม้, 2541) หรือประมาณร้อยละ 53 ของพื้นที่ประเทศและลดลงเหลือ 81 ล้านไร่หรือประมาณร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศในปี พ.ศ. 2541
3. ทรัพยากรน้ำ มีการบริหารจัดการน้ำไม่เป็นธรรมแยกส่วนกันระหว่างรัฐ/ชุมชน ในระดับลุ่มน้ำ ความต้องการใช้น้ำแตกต่างกัน ทั้งในภาวะน้ำหลากและน้ำขาดแคลน เช่น การใช้น้ำฟุ่มเฟือย ขาดกตึกหรือข้อตกลงในการใช้น้ำที่มีประสิทธิภาพ มีการแข่งขันชิงการใช้น้ำเพื่อการเกษตร
4. ทรัพยากรแร่ มีการสัมปทานทำเหมืองแร่ และนำแร่มาใช้ฟุ่มเฟือยขาดมาตรการควบคุมเกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำ มลภาวะต่าง ๆ

5. ทรัพยากรพลังงาน เกิดภาวะของเสียจากกระบวนการผลิตภาคอุตสาหกรรมของโรงงานต่าง ๆ การใช้พลังงานความร้อน ไฟฟ้าขาดการประหยัด ประชาชนขาดสำนึกในการอนุรักษ์

6. ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ป่าชายเลนเสื่อมโทรม ประการัง ภูเขาทะเล ชายหาด ชายฝั่งอยู่ในสภาพทรุดโทรม ขาดการบูรณะฟื้นฟู มีการบุกรุกการจับสัตว์น้ำ การทำนาเกลือ การท่องเที่ยว ขาดระบบการดูแลที่ดี โรงงานปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำซึ่งทำให้เกิดความเสื่อมโทรมทางธรรมชาติ โดยจะเป็นการสูญเสียความหลากหลายทางธรรมชาติทำให้เกิดมลพิษในแหล่งน้ำถาวร

1.1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ค่อนข้างจะยากจน และดัชนีการพัฒนามนุษย์อยู่ในลำดับต่ำ ถ้าจัดลำดับประเทศต่าง ๆ โดยดูจากขนาดของจำนวนประชากร ประเทศไทยซึ่งมีราว ประมาณ 62 ล้านคนเป็นประเทศขนาดกลางที่ค่อนข้างใหญ่ อยู่ในอันดับที่ 18 ของประเทศทั่วโลก จากสภาพปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยได้ขยายตัวอ่อนแอต่อเนื่องมาในอัตราประมาณร้อยละ 8-12 ต่อปี คนไทยส่วนใหญ่น่าจะได้รับประโยชน์จากการขยายตัวของเศรษฐกิจนี้ เนื่องจากในช่วงดังกล่าวภาวะความยากจนในส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากการขยายตัวของเศรษฐกิจอาจไม่ได้รับการในระหว่างประชากรกลุ่มต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากที่ผ่านมารายได้ได้เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ในปี 2541 การถดถอยทางเศรษฐกิจได้เกิดขึ้นอย่างรุนแรง จากสถานการณ์ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจของไทยที่เกิดขึ้นจะเห็นว่า เกิดปัญหาการกระจายรายได้ไม่เท่าเทียมกัน เกิดปัญหาความยากจน ประชาชนในประเทศมีหนี้สินเพิ่มขึ้น ทั้งหนี้ทางภาครัฐและหนี้ภาคเอกชนทำให้ประชาชนมีความเคียดแค้นจากภาวะหนี้สินเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา มูลเหตุที่ทำให้เกิดหนี้สินมีดังต่อไปนี้

1. เกษตรกรไทยเป็นหนี้ตามโครงการช่วยเหลือของรัฐบาล
2. การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรล้มเหลว
3. เกษตรกรยังไม่เข้าใจนโยบายของรัฐบาล ส่วนฝ่ายรัฐบาลไม่ช่วยเกษตรกรเท่าที่ควร
4. เกษตรกรได้รับปัญหาค่าและมียาราคาแพง
5. เกษตรกรขาดความรู้เรื่องการใช้เครื่องมือที่มีสมรรถนะสูง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. เกษตรกรมีอาชีพทำนามาตั้งแต่สมัยก่อน พอรับบาลได้มีนโยบายพื้นที่ปลูกข้าวและปลูกพืชพรรณอื่นทดแทน ทำให้เกษตรกรขาดทุนและขาดประสบการณ์ในการทำการเกษตรอย่างอื่นจึงเป็นสาเหตุให้ประชากรในประเทศมีหนี้สินมาก

ธีรพงษ์ มารารัมย์ (2544: 29) ได้อ้างถึงการเขียนรายงานของกองทุนนโยบายและแผนการพัฒนาการเกษตรในปี พ.ศ. 2534 พบว่าปัญหาหนี้สินของเกษตรกรเกิดจากสาเหตุดังนี้

1. รายได้ของประชากรในประเทศต่ำกว่ารายจ่าย
2. ประชาชนในประเทศทำการกู้เงินจากสถาบันการเงินเลยกลายเป็นหนี้สินเพิ่มมากขึ้น
3. การจํานองที่ดินของชาวเกษตรกรมีมากและการขายฝากกับเจ้าหนีนอกระบบ ซึ่งเป็นการเก็บดอกเบี้ยที่มีอัตราสูงดังนั้นบางครั้งการทำการเกษตรไม่เพียงพอกับดอกเบี้ยจึงทำให้เกิดมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น
4. รัฐบาลขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาในระยะยาวของการเกษตรต่าง ๆ โดยรัฐบาลทำการแก้ไขปัญหาได้แค่เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

สถาพร ดวงวิไล (2544:129) กล่าวถึงสาเหตุที่เกษตรกรไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ ธ.ก.ส. ได้ตามกำหนดเพราะว่าสมาชิก ธ.ก.ส. ไม่มีความสามารถและทัศนคติไม่ดีต่อการชำระคืนเงินกู้มีหนี้สินหลายสัญญา ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ มีค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน เช่น ส่งลูกเรียน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ฯลฯ และเกษตรกรกู้เงินเกินความสามารถที่จะชำระคืน ขาดความรู้ในการลงทุน ขาดความรู้ในด้านการเกษตร ขาดประสบการณ์ด้านการตลาด มีหนี้นอกระบบจากภาระหนี้สินที่ประชาชนส่วนใหญ่กำลังประสบอยู่โดยเป็นการก่อให้เกิดปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด โรคนอกรีต ปัญหาโสเภณี ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการอพยพแรงงานเข้าสู่ชุมชนเมืองและความรุนแรงต่าง ๆ

1.1.6 ประชาชนในประเทศมีหนี้สินอยู่แล้ว กู้กองทุนไปใช้หนี้เดิม ทำให้ต้องหาเงินรายได้เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่าตัวเพื่อต้องนำเงินมาชำระหนี้กองทุน ต้องอพยพไปหางานทำในชุมชนเมือง เกิดปัญหาการแตกแยกของครอบครัวตามมา ส่วนการที่จะกู้ไปลงทุนนั้นมีส่วนน้อย สรุปแล้วว่าประชาชนยังมีหนี้เหมือนเดิมแม้ว่ารัฐบาลจะใช้นโยบายในการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรหรือเป็นโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 ล้านบาท แต่จะเป็นการช่วยให้ประชาชนในประเทศมีทุนในการประกอบอาชีพและไม่ต้องเป็นหนี้รายวันที่ดอกเบี้ยแพง ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจไทยประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว นั้น จะต้องขึ้นอยู่กับความอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศอย่างถ่วงหน้าและเท่าเทียมกัน ซึ่งความอยู่ดีกินดีในทางเศรษฐกิจ หมายถึง การมีสินค้าหรือบริการที่ตอบสนองความต้องการอย่างเพียงพอในทุกเมื่อทุกเวลาที่ปรารถนา ซึ่งสามารถวัดได้จากปริมาณสินค้าหรือบริการทั้งหมดที่ประชาชนแต่ละคนมีโอกาสที่จะได้บริโภคโดยเฉลี่ย อย่างไรก็ตามสภาพความเป็นจริงประชากรส่วนใหญ่ในประเทศมักประสบปัญหาความแออัดที่ไม่ดี ขาดแคลนสินค้าและบริการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในหารดำรงชีวิต ขาดแคลนปัจจัยสี่ ทำให้การดำรงชีวิตอยู่ในบรรทัดฐานที่ต่ำกว่าที่จะทำให้ประชากรมีความกินอยู่ดีคือการลดการขาดแคลนสินค้าหรือบริการขั้นพื้นฐาน

เดช กาญจนางกูร (2539:42) ได้สรุปการพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่าง อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคนิค การผลิต ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของสถาบันต่าง ๆ คือ สถาบันทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ความคิดความเชื่อในอันที่จะเอื้ออำนวยต่อการทำให้รายได้ของประชาชาติที่แท้จริง หรือรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระยะยาว ตลอดจนการทำรายได้ประชาชาติมีการแพร่กระจายไปยังบุคคลกลุ่มต่าง ๆ

การวิเคราะห์จุดด้อยของเศรษฐกิจไทยโดยรวมว่าเป็นปัญหาพื้นฐาน เช่นดังต่อไปนี้

1. ปัญหาโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ ฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอ่อนแอ ทรัพยากรที่เคยอุดมสมบูรณ์ เช่น ป่าไม้ ประมง และดินแร่ลดลง แม้ว่าฐานการเกษตรขนาดใหญ่แต่ประสิทธิภาพการผลิตในภาคนี้ยังต่ำมากมีการใช้เทคโนโลยีต่ำ และมีปัญหาในระบบการบริหารและการจัดการภาคเกษตร

2. ปัญหาต่อเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อรายได้ (NPLs) ของภาคเอกชน หนี้สาธารณะ มีแนวโน้มสูงขึ้น ปัจจุบันมีสัดส่วนหนี้สาธารณะประมาณ 60 % ของ GDP การขาดแคลนแรงงานหลายสาขาปละค่าแรงไร้ฝีมือของไทยสูงกว่าประเทศคู่แข่งกัน ไทยต้องพึ่งพาเงินลงทุนต่างประเทศและการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาเศรษฐกิจมีทั้งหมด 4 ประการ คือ

1. การขจัดหรือลดความยากจนด้วยการยกระดับรายได้ทั้งรูปแบบตัวเงินหรือสิ่งของ
2. การขจัดหรือลดการว่างงานด้วยการสร้างงานปรับปรุงอัตราค่าจ้าง
3. การจัดหรือลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ และทางสังคม
4. การเร่งรัดพัฒนาให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต

ดังนั้นสำหรับประเทศไทยแล้ว การที่จะพัฒนาทางด้านใด ๆ ก็ตาม ต้องพัฒนาเศรษฐกิจโดยจะต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของสถาบันต่าง ๆ ให้ดีขึ้นหรือให้พร้อมเสียก่อนเพื่อจะได้เสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป และรัฐบาลต้องช่วยส่งเสริมการลงทุนให้กระจายออกสู่ชนบท เพื่อเป็นการมุ่งพัฒนาภาคเกษตรกรรมให้เป็นการเกษตรแบบการค้าและเป็นการเพิ่มผลผลิตหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพิ่มการจ้างงานด้วยการกระจายอุตสาหกรรมออกสู่ภูมิภาคและส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคนิคการผลิตแบบใช้แรงงานเป็นส่วนประกอบเพื่อเป็นการมุ่งพัฒนาฝีมือแรงงานปละฝึกอบรมวิชาชีพให้เป็นไปอย่างจริงจังและกว้างขวาง

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

คำว่า “ค่านิยม” หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมในทางที่ดี ไม่ดี ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีมักได้รับการยกย่องว่ามีค่านิยม ค่านิยมจึงเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินค่าพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสังคม เป็นการตีค่า ตัดสินคุณค่าของบุคคลหากเป็นค่านิยมทางสังคม เรียกว่า SOCIAL VALUE สิ่งใดที่สังคมสร้างขึ้นเป็นแนวทางและได้รับการประเมินค่าว่า เป็นสิ่งดีงาม สิ่งนั้นก็เป็นที่ปรารถนาของคนในสังคมว่าอยากเดินทางให้ไปถึงจุดนั้น ค่านิยมจึงมักพบในลักษณะหลากหลาย เช่น มีความรู้ มีฐานะร่ำรวย เป็นคนซื่อสัตย์ เป็นผู้กตัญญู เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นผู้มีอาวุโส น่านับถือ

การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในสังคมไทยเป็นเรื่องละเอียดซับซ้อนที่ต้องอาศัยการศึกษากระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประกอบด้วยเช่น ค่านิยมในการทำบุญถวายพระสงฆ์ด้วยทุนทรัพย์จำนวนมาก เริ่มลดลงทั้งในด้านการถวายที่ดินให้สร้างศาสนาสถาน การถวายเงินกองทุน ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันประชาชนเริ่มเห็นความจำเป็นที่จะต้องช่วยสังคมก่อสร้าง โรงเรียน ศาลาประชาคม โรงพยาบาล แทนการสร้างศาลาปฏิบัติ วิหาร ซึ่งมีพระสงฆ์ลดน้อยลง เด็กเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ลดลง เพราะผู้ใหญ่ไม่อาจสอนความสลับซับซ้อนแห่งปัญหาในโลกาภิวัตน์ ให้เด็กเข้าใจได้ ทำให้ผู้ใหญ่ไม่สามารถแสดงบทบาทผู้ให้การอบรมสั่งสอนได้เช่นแต่สมัยอดีต การสร้างค่านิยมที่ตรงในยุคนี้ก็มีหลายอย่าง เช่น ค่านิยมในการเลิกสูบบุหรี่ ค่านิยมในการรักษาความสะอาดในพื้นที่สาธารณะ ค่านิยมในการใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย เป็นต้น

สุจริต บัวพิมพ์ (2539: 12) ได้สรุปความหมายของวัฒนธรรมพื้นบ้าน หมายถึง ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ นิทาน ศิลปหัตถกรรม ระเบียบ การเดินรำ คนตรี ศาสนา และรวมถึงการละเล่นต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านได้ยึดถือกันมาหลายชั่วอายุคน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่เสถียรภาพ คือมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความต้องการของสังคม ตราบดีที่สังคมยอมรับคุณค่าของวัฒนธรรมในเรื่องนั้น ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ การทำบุญบารุงก็ลดลงถึงขั้นละเลิกปฏิบัติไปในที่สุด

1.1.8 ค่านิยมของสังคมไทย

ณรงค์ เส็งประชา สรุปค่านิยมสังคมไทยและปลูกฝังค่านิยมไว้ในพื้นฐานวัฒนธรรมไทย เพื่อการเกิดการสร้างสรรควัฒนธรรมอย่างน่าสนใจ

ค่านิยมของสังคมไทยมีมากมาย และบางอย่างก็เป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลผู้ถือปฏิบัติและแก่สังคม แต่บางอย่างก็อาจก่อให้เกิดผลเสียแก่สังคม เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับความหุนหันอยากมีหน้า การเชื่อถือโชคกลางในที่นี้จะกล่าวถึงค่านิยมเด่น ๆ ของสังคมไทยซึ่งเป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดผลดีหรือไม่ก็ตาม ค่านิยมความร่ำรวยมั่งคั่งทุกคนอยากได้ออกมี ออกมีทรัพย์สินเงินทองรถยนต์ บ้านที่ดิน ฯลฯ คนที่ร่ำรวยจะเป็นคนที่ได้รับการยอมรับในสังคม คนรวยจะต้องการสิ่งใด

ยอมได้ตามความประสงค์ เงินจะซื้อสิ่งต่าง ๆ ได้ตั้งนั้นทุกคนจึงต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่งคั่งนิยมอำนาจ คนไทยให้ความสำคัญแก่ผู้มีอำนาจ และอยากจะเป็นคนมีอำนาจ การซื้อตำแหน่งต่าง ๆ การเคารพผู้อาวุโส ได้แก่ผู้มีอายุมากกว่า มีคุณวุฒิสูงกว่า มีชาติสกุลสูงกว่ามีตำแหน่งสูงกว่า เช่น นักเรียนรุ่นพี่ พี่ ป้า น้า อา พ่อ แม่ ครูอาจารย์ หม่อมเจ้า การเคารพผู้มีอาวุโสได้รับการปลูกฝังสืบต่อกันมาจนวิถีชีวิตที่ยังปฏิบัติอย่างก้าวขวาง

ปัจจุบันการหลังไหลวัฒนธรรมตะวันตกเข้าสู่ประเทศไทยในยุคโลกาภิวัตน์การติดต่อสื่อสารรับรู้ถึงกันทั่วโลกด้วยระบบการสื่อสารที่ทันสมัย ซึ่งถือกันว่าเป็นยุคคอมพิวเตอร์ส่งผลให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น การแต่งกาย การกระทำ การแสดงออกต่อชุมชน โดยเฉพาะวัยรุ่น มีการเคารพผู้อาวุโสน้อยลง แต่งตัวไม่เหมาะสม ทำสีผมสีต่าง ๆ ตามแฟชั่น ชอบมั่วสุมตามสถานบันเทิงต่าง ๆ ดื่มสุราสูบบุหรี่ และยาเสพติดต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาสังคมมีการก่อคดีอาชญากรรมในกลุ่มผู้ที่มีฐานะร่ำรวยอาจจะมีรสนิยมบริโภคสินค้าที่มีราคาแพง และต้องสั่งเข้าจากต่างประเทศ เช่น รถยนต์ โทรศัพท์มือถือ เสื้อผ้า เครื่องใช้ต่าง ๆ จำต้องมียี่ห้อจากนอก สินค้าของไทย ถือว่าเป็นคนไม่มีรสนิยมและนิยมบริโภคอาหารเลียนแบบฝรั่ง ถ้าสังคมไทยเป็นอย่างนี้แล้ว ประเทศชาติจะเจริญได้อย่างไร ทุกคนควรร่วมมือกันช่วยกัน ช่วยกันใช้ของไทยเที่ยวเมืองไทย ช่วยผลักดันให้เป็นวัฒนธรรมชุมชน หรือเอกลักษณ์ของประเทศชาติสืบทอดต่อไปสู่คนรุ่นหลัง แนวคิดและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เศรษฐกิจที่ขาดเทคโนโลยีของตนเอง การละเลยการวิจัยและการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาตลอดเพราะเป็นการลงทุนที่ไม่เห็นผลกำไรทันที ทำให้ภาคการผลิตของไทยไม่มีเทคโนโลยีการผลิตเป็นของตนเอง จึงต้องซื้อเทคโนโลยีจากต่างประเทศ หรือลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ของจากต่างประเทศ ซึ่งผลเสียต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทยในที่สุด

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2542 : 10-11) ภูมิปัญญาของมนุษย์เกิดจากการที่มนุษย์ต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อความอยู่รอดและการดำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์จึงสร้างความเชื่อและระบบความสัมพันธ์กับสิ่ง “ เหนือธรรมชาติ “ ขึ้นตามความรู้ความเข้าใจและจินตนาการของเผ่าพันธุ์อย่างน้อยจะทำให้เกิดคุณลักษณะ ความมั่นคงทางใจเกิดความราบรื่นในการดำรงชีวิตทั้งหมดนี้เป็นเพราะมนุษย์ใช้ปัญญาและปรับเปลี่ยนประสบการณ์อย่างไม่หยุดยั้ง

ศูนย์การพัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์ จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยย่นย่อการเรียนรู้อ การแก้ปัญหาการจัดการและ

การปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมชุมชน และในตัวของผู้นั้นเองหากมีการสืบทอดค้นหาเพื่อศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอดและพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่

1.1.9 แนวคิดแบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง

สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ประชาชนชาวไทยมีสภาพชุมชนและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น มีรายได้และเศรษฐกิจขึ้น ทั้งนี้ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราชที่ทรงงานเพื่อประชาชนมาตลอดกว่า 50 ปี ที่ทรงครองสิริราชสมบัติ ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคือ “คน” เป็นสำคัญ (สถาบันราชภัฏ 2544 :74) เริ่มต้นที่สุขภาพสาธารณสุขปโภคพื้นฐาน เพื่อเอื้อต่อการประกอบอาชีพของคนไทยในชนบทที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ทรงคัดสรรสนับสนุนเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีลักษณะง่าย ๆ ประหยัด และสอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์และสังคมแต่ละภาค ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ทรงสนับสนุนให้แก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติแก้ธรรมชาติให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนโดยมีการพัฒนาครบวงจร เพื่อให้ราษฎรมีความเป็นอยู่อย่างที่เราเรียกว่า “พออยู่พอกิน”

คนไทยได้ขึ้นเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 แต่น้อยคนนักที่จะรู้ว่าในหลวงมีพระราชดำรัสในเรื่องนี้ตั้งแต่ 24 ปีที่แล้ว ดร. สุเมธ คันดิเวชกุล อดีตเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและปัจจุบันดำรงตำแหน่งเลขาธิการกรมการพิเศษเพื่อการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ ก.ป.ร. เป็นผู้หนึ่งที่เชื่อมั่นในปรัชญาการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง “ ได้ให้ความหมายที่ถูกต้องว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ในวารสารการส่งเสริมการลงทุน (2541:21) คือเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเองอยู่ได้โดยไม่ต้องเคื้อคร้ออื่น สร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ การให้ตนเองสามารถอยู่อย่างพออยู่พอกินพอใช้ มิได้มุ่งหวังที่จะสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้เจริญอย่างรวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่สามารถมีอาชีพและฐานะที่พอจะพึ่งตนเองได้ก็ย่อมที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจ ให้ขึ้นสูงไปตามลำดับอย่างมั่นคงถาวรตลอดไป

โครงการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ได้เริ่มทำมานานก่อนที่จะเกิดปัญหาวิกฤติ ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งในการบริหารงานแบบเศรษฐกิจพอเพียงนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้ใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนโดยทรงเริ่มจากการพัฒนาสุขภาพพลานามัยของประชาชนให้พ้นจากความเจ็บป่วยเพราะสุขภาพกายที่ดีย่อมนำไปสู่การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน การเข้าไปช่วยเหลือในด้านสาธารณสุขปโภคขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่จำเป็นเบื้องต้น เช่น ถนน แหล่งน้ำ ที่ดินทำกิน โดยทรงเน้นถึงความสำคัญของการเกษตรเป็นลำดับแรก เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่

ของประเทศประกอบอาชีพนี้ ดังนั้นเมื่อเกษตรกรมีรายได้มากขึ้น ก็จะส่งผลให้ประเทศมีความเจริญมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ การสร้างความแข็งแกร่งให้กับชุมชน ในการรวมตัวกันเป็นกลุ่มสหกรณ์เพื่อร่วมมือกันพึ่งตนเองใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและร่นาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่รวมทั้งการสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โครงการทฤษฎีใหม่ เป็นโครงการตัวอย่างที่ดีของการบริหารงานด้านการเกษตรไปสู่เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ราษฎรมีอาชีพที่ยั่งยืนและมั่นคงสามารถเลี้ยงตนเองได้และสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ลักษณะพออยู่พอกินและคำนึงถึงการลดค่าใช้จ่ายต่างๆ ในเบื้องต้น

การจัดการด้านเกษตรตามมโนทฤษฎีใหม่ที่พระองค์ทรงคิดสูตรสำเร็จให้แก่ราษฎรใช้หลักการจัดสรรการใช้ที่ดินในสัดส่วน 30:30:30:10

30% แรก สำหรับการขุดสระน้ำเพื่อใช้ในการเลี้ยงปลา และใช้สำหรับการเกษตรในฤดูแล้งสามารถปรับเพิ่มลดได้ตามสภาพแวดล้อม

30% สอง เพื่อทำนาข้าวให้เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน

30% สาม การทำไร่ทำนาสวนผสมเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชไร่ พืชสวนไว้บริโภคและสำหรับขาย

10% ที่เหลือ สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย ถนนอีกทั้งปลูกพืชสวนครัว

แนวทางหลักที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมอบให้กับคนไทยต่อสู่ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันประกอบด้วยคำ 3 คำหลักคือ การดำรงอยู่อย่างพออยู่พอกิน การดำรงชีวิตด้วยความเมตตาและและการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี ดร. ชัยอนันต์ สมุทรวานิช ราชบัณฑิตวารสารสุโขทัยธรรมนิราศ (2542:6-7) ได้วิเคราะห์ “ทฤษฎี” หลักในเรื่อง “บ-ว-ร” (บ้านวัดราชการ) ปรัชญาและแนวทางของ “ทฤษฎี” และเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งของการนำไปสู่การแก้ไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของชาติในครั้งนี้ก็ตามแต่ประกายความคิดจากทฤษฎีใหม่ของพระองค์ได้ปลูกจิตสำนึกความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและการตระหนักถึงความผิดพลาดในอดีต อย่างน้อยในบางแง่มุมให้ลูกโพล่งสว่างไสวขึ้นมาอย่างกว้างขวางว่าเศรษฐกิจกระแสโลกในยุคโลกาวิวัฒน์นั้นแค่เรื่องทุน เรื่องของเงิน เรื่องของกำไรจนกระทั่งต้องยอมสูญเสียสิ่งที่มีคุณค่าของชีวิตไป เช่น จริยธรรมและวิถีชีวิตที่ดีงามในอดีตไปเสียสิ้น

1.1.10 แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง

จากสถานการณ์วิกฤตเศรษฐกิจประเทศไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 ซึ่งอยู่ในช่วงต้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) ส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะในชนบท ทำให้เกิดภาวะความลำบากในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจตกต่ำ ฝืดเคืองการประกอบอาชีพลำบากเกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาแม้จะสิ้นสุดแผนการพัฒนาฯ ดังกล่าว ในพ.ศ. 2544 ก็ไม่อาจ

แก้ปัญหาความขาดแคลนนี้ได้ แม้ว่าจะเป็นประมาณการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับปานกลางก็ตามตามความขาดแคลนในการผลิตกำลังคนทางเทคนิคคนโลยีไม่ได้ตามต้องการของการพัฒนาประเทศหรือประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอที่จะเพิ่มรายได้ให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้ประชาชนเป็นหนี้สิน ประชาชนขาดความสามัคคีแบ่งพรรคแบ่งพวกเกิดความแตกแยกในชุมชน ทำให้ประชาชนทำให้เกิดปัญหาในด้านการปกครอง ตลอดจนความไม่พออยู่พอกินสินค้าในการบริโภคแพง ขาดการดูแลเอาใจใส่จากภาครัฐ ดังนั้นรัฐบาลชุด พ.ศ.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายหลักเพื่อสนับสนุนให้เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพราะตระหนักดีว่าการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าและรอดพ้นจากวิกฤตได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างโอกาสให้กับคนในชุมชนซึ่งเปรียบเสมือนฐานรากของประเทศให้เกิดความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้เพื่อเป็นการนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาประเทศในที่สุด จึงได้กำหนดเป็นนโยบายหลักและนโยบายเร่งด่วนได้แก่ การพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี เพื่อการแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอย่างเร่งด่วน การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ก.ทบ) หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุน สร้างงานสร้างอาชีพ และเป็นการสร้างรายได้ จัดตั้งธนาคารประชาชนกระจายโอกาสให้ผู้มีรายได้น้อยได้กู้ยืมลดการพึ่งพาแหล่งเงินกู้ในระบบ สร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าโดย 30 บาทรักษาทุกโรค สร้างโอกาสในเข้าถึงการบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและสนับสนุนสินค้า 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ จึงได้ส่งเสริมให้ชุมชนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน มีการรวมกลุ่มตัวกันพัฒนากลุ่มอาชีพต่าง ๆ สร้างวินัยการยอมรับให้แก่ประชาชน ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหาร การพัฒนาโดยชุมชนดำเนินการเองตลอดทั้งนำแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทางการมาประยุกต์ใช้ มีการฝึกกำลังจากภาครัฐและเอกชนทำการฝึกค้นในรูปแบบของการประชาม และประชารัฐ

บทบาทของหน่วยงานที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง

หน่วยงานของภาครัฐ รัฐมุ่งเน้นสร้างความมั่นคงทางกระบวนการเมืองเป็นหลักโดยการสั่งการจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น แต่ไม่ได้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันมีการปรับตัวในการทำงานเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น โดยการสนับสนุนบทบาทขององค์กรชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาโดยเน้นในเรื่อง “ การพึ่งพาตนเอง “ ของคนในชุมชนเป็นหลักเพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนรู้จัก “คิดเอง ทำเอง “ และร่วมกันคิด ร่วมกันทำ โดยมีหน่วยงานของภาครัฐคอยดูแลอยู่ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน คณะกรรมการนโยบายสังคม เป็นต้น

หน่วยงานของภาคเอกชน ปัจจุบันมีหน่วยงานภาคเอกชนที่ทำงาน ด้านการพัฒนาชนบทจำนวนมากกระจายอยู่ในพื้นที่ของประเทศ โดยสนับสนุนให้นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญ การดำเนินงานระหว่างเอกชนยังมีปัญหาบางประการ เช่น การขาดการยอมรับจากหน่วยงานของราชการท้องถิ่น ขาดการสนับสนุนทางการเงินจากประชาชน บทบาทของหน่วยงานภาคเอกชนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนความเคลื่อนไหว โดยการทำหน้าที่เป็นตัวประสานงานระหว่างองค์กรภาครัฐในระดับท้องถิ่นกับองค์กรชุมชนในระดับประชาคมมากขึ้น เช่น มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ แผนความร่วมมือระหว่างไทย-สหประชาชาติ มูลนิธิพัฒนาไท บริษัท น้ำมันบางจาก จำกัด (มหาชน)

การสนับสนุนหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจึงเน้นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีการสนับสนุนให้เกิดชุมชนเข้มแข็งและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชนซึ่งสามารถมองเห็นชุมชนเข้มแข็งได้จาก มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวอยู่รวมกันมีความอบอุ่น มีการรวมกลุ่มองค์กร มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก คนชรา มีผู้นำในชุมชนที่มีคุณธรรม ยุติธรรม มีแผนงานชุมชนโดยสมาชิก สิ่งเหล่านี้สามารถบ่งบอกได้ว่าในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นมีความเข้มแข็งและสามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน บ้านห้วยตะแคงใต้ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองบัวน้อย อำเภอเสีคว์ จังหวัดนครราชสีมา

- ที่มาของชื่อหมู่บ้าน เนื่องมาจากบ้านห้วยตะแคงใต้ หมู่ 8 ตำบลหนองบัวน้อย เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2450 หรือประมาณ 94 ปีมาแล้ว บ้านห้วยตะแคงใต้สมัยก่อนเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านโดยลักษณะทั่วไปเป็นป่าและชื่อของหมู่บ้านมาจากหมู่บ้านมีลำห้วยอยู่ 2 ห้วย ซึ่งแล้วลำห้วยมันเป็นลักษณะที่ตะแคงและระหว่างกลางหมู่บ้านติดกับสองหมู่บ้านด้วยกันเลยตั้งชื่อหมู่บ้านว่า ห้วยตะแคงใต้ เพราะว่ายู่ทิศใต้ ส่วนอีกหมู่บ้านหนึ่ง ชื่อว่า ห้วยตะแคงเหนือ เพราะว่ายู่ทิศเหนือ

- คนกลุ่มแรกที่เข้ามาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน นายแก้ว และนายโห้ เป็นคนที่มาอยู่ก่อนเป็นกลุ่มแรก โดยมาริมจับจองที่ดินและก่อตั้งเป็นหมู่บ้านโดยจำนวนประชากรส่วนใหญ่จะอพยพมาจากบ้านหัวสระ ตำบลกุดน้อย อำเภอเสีคว์ จังหวัดนครราชสีมา สาเหตุของการอพยพมาอันเนื่องมาจากการจับจองที่ดินทำกินของสมัยก่อนเลยต้องอพยพมาหาที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และเหตุผลอีกประการหนึ่งเพราะว่าหมู่บ้านนี้มีทำเลในการทำการเกษตรได้ดีเพราะว่ามีห้วยซึ่งเป็นแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สามารถใช้บริโภค และทำการเกษตรได้ ทำให้การเพาะปลูกก็อุดมสมบูรณ์

- สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านบ้านห้วยตะแคงได้ก่อนที่จะเริ่มมาก่อตั้งหมู่บ้านเป็นสภาพของหมู่บ้านเป็นป่ารกจะมากำกั้นได้ต้องมีการตัดต้นไม้ออกแล้วจึงสามารถปลูกพืชพรรณต่าง ๆ ได้และสภาพน้ำของหมู่บ้านมีลำห้วยตามธรรมชาติไหลผ่านหมู่บ้าน
- ปัจจุบันป่าไม้ตามธรรมชาติไม่หลงเหลืออยู่เพราะว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ตัดไม้เพื่อทำการเกษตรปลูกพืชต่าง ๆ ทำนาจะเหลือไว้แต่หนองน้ำที่เป็นห้วยของหมู่บ้านแต่ลำห้วยตอนนี้ยังอยู่ในสภาพที่ตื้น และน้ำไม่มีในลำห้วยเพราะว่าเกิดภาวะฝนแล้ง
- อาชีพครั้งแรกของราษฎรที่อพยพมาอยู่หมู่บ้านอาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้านเป็นอาชีพทำไร่ทำนาเป็นการปลูกพืชพรรณต่าง ๆ เช่น ปลูกอ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด และอีกอาชีพหนึ่งเป็นอาชีพเลี้ยงสัตว์แต่อาชีพเลี้ยงสัตว์จะมีมากสมัยนี้ อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้นมาจากสมัยก่อนก็จะเป็นอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ หมู ไก่ ต่าง ๆ และอีกอาชีพหนึ่งที่ชาวบ้านต้องทำคืออาชีพรับจ้างเพราะว่าชาวบ้านในหมู่บ้านเมื่อว่างจากการทำนาก็มีอาชีพรับจ้างเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว
- การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค ของหมู่บ้านห้วยตะแคงได้ คือ ถนนเริ่มก่อตั้งของหมู่บ้านเป็นลักษณะเป็นถนนลูกรังเมื่อปี พ.ศ. 2544 ยาวประมาณ 2,000 เมตรและเป็นถนนลาดยางเมื่อปี พ.ศ.2543 ยาวประมาณ23,000เมตรที่เชื่อมต่อกับหมู่บ้านหนองไม้ตาย ตำบลหนองบัวน้อยและมีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ.2531มีประปาหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2542

1.2.1 สภาพปัจจุบัน

- ลักษณะประชากร หมู่บ้านห้วยตะแคงได้มีจำนวนประชากรทั้งหมด 507 คน โดยแบ่งออกเป็นเพศชาย 257 คน เพศหญิง 250 คน และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 99 ครอบครั้ว มีบ้านที่ขึ้นทะเบียนบ้านจำนวน 99 หลังคาเรือน จำนวนประชากรเมื่อแยกอายุออกเป็นดังนี้

ตารางที่ 5 จำนวนของประชากรและอายุของประชากร

อายุของประชากร	จำนวนคน
1 วัน - 3 ปีเต็ม	34
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	35
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	61
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	59
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	48
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	184
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	42
60 ปี 1 วันขึ้นไป	44

จากตารางที่ 5 พบว่าประชากรของหมู่บ้านห้วยตะแคงได้ประชากรมีอายุระหว่าง 18 ปี 1 วัน - 50 ปี เต็ม มีมากที่สุดและเป็นประชากรอยู่ในช่วงการทำงานเป็นครอบครัว

ประชากรในหมู่บ้านที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในหมู่บ้านมีจำนวน 11 คนและปัจจุบันมีหน่วยงานของรัฐได้ส่งเคราะห์จำนวน 1 คน และในหมู่บ้านมีคนพิการจำนวน 8 คน และยังไม่มียุทธศาสตร์หน่วยงานไหนเข้ามาช่วยเหลือเลย

ภาพประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้านห้วยตะแคงได้ประชากรส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยมีอาชีพทำนาทำไร่ 99 ครอบครัว อาชีพค้าขาย จำนวน 6 ครอบครัว และมีอาชีพเสริมจากการทำไร่ทำนาคืออาชีพรับจ้างเพราะว่าอาชีพนี้สามารถทำเงินให้ครอบครัวได้เป็นอย่างดีเมื่อว่างจากการทำไร่ทำนาประชาชนในหมู่บ้านก็ต้องออกไปหารับจ้างทั่วไป ตารางที่ 6 เป็นตารางการแสดงที่ทำกินเป็นของตนเองของประชากรในหมู่บ้าน

จำนวนที่ทำกิน	จำนวนครอบครัว
1-5 ไร่	0
6-10 ไร่	89
11-12 ไร่	0
21-50 ไร่	10
50 ไร่ขึ้นไป	0
รวม	99

จากตารางที่ 6 จะทำให้ทราบถึงว่าประชากรในหมู่บ้านมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองมีทั้งหมดทุกครอบครัว และที่ทำกินที่ประชากรในหมู่บ้านมีมากอยู่ประมาณ 6-10 ไร่ มีถึง 89 ครอบครัวที่ได้ครอบครองเป็นของตนเอง และอีก 10 ครอบครัวที่ได้ครอบครองที่ดินประมาณ 21-50 ไร่

ด้านการศึกษา

ในหมู่บ้านห้วยตะแคงได้มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาอยู่ 1 แห่งเป็นโรงเรียนที่มีครูสอนจำนวน 5 คน และครูทุกคนก็จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีทั้งหมด อายุประมาณ 30 ปีขึ้นไป และในโรงเรียนนี้มีครูจบการศึกษาที่จบวิชาดังนี้

- วิชาเอกปฐมวัย 1 คน
- วิชาเอกการประถมศึกษา 1 คน
- วิชาเอกสังคมศึกษา 2 คน
- วิชาเอกบริหารการศึกษา 1 คน

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนนักเรียนระดับอนุบาล ชั้นประถม และมัธยมศึกษา

ชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนเด็ก
อนุบาล 1	1	6
อนุบาล 2	1	10
ป. 1	1	4
ป. 2	1	11
ป. 3	1	6
ป. 4	1	7
ป. 5	1	9
ป. 6	1	11
ม. 1	0	0
ม. 2	0	0
ม. 3	0	0
ม. 4	0	0
ม. 5	0	0
ม. 6	0	0
รวม	8	64

จากตารางที่ 7 ทำให้ทราบว่าหมู่บ้านแห่งนี้มีจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 64 คน ซึ่งก็ถือว่าหมู่บ้านแห่งนี้เป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็กและจำนวนครูสอนก็มีนิดเดียวเนื่องมาจากหมู่บ้านห้วยตะแคงได้เป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็กเลยไม่มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

ปัจจุบันในหมู่บ้านมีร้านค้า 6 ร้านและโรงสีประจำหมู่บ้านไม่มี โรงงานอุตสาหกรรม ในหมู่บ้านไม่มี การเลี้ยงสัตว์ของประชากรในหมู่บ้าน มีดังนี้

- วัว 126 ตัว
- ควาย 2 ตัว
- ไก่ 15,082 ตัว
- สุกร 27 ตัว

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ ส่วนใหญ่มีไม่เพียงพอต่อการใช้ของประชากรในหมู่บ้าน และไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพของชาวบ้านการประกอบอาชีพของชาวบ้านจะเป็นทางการ เกษตรส่วนมาก คือ การทำนา ปลูกอ้อย ปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง ซึ่งต้องใช้น้ำเป็นจำนวนมาก ถ้าหากว่าปีใดไม่มีฝนตกเลยหรือว่าฝนทิ้งช่วงไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้เกิดปัญหาความแล้งในหมู่บ้านทำให้เกิดผลกระทบต่อทุกครอบครัวและสัตว์เลี้ยง

ปัจจุบันแหล่งน้ำมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพและการใช้ภายในครอบครัวให้ตลอดทั้งปี ดังแสดงตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ตารางแสดงแหล่งน้ำและการใช้น้ำจากแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำตื้น	-	-	-
บ่อน้ำบาดาล	4	/	-
สระน้ำ	4	/	-
คลองน้ำ	-	-	-
ห้วย	1	/	-
หนอง	-	-	-
บึง	-	-	-
แม่น้ำ	-	-	-
ฝายกั้นน้ำ	-	-	-
เขื่อนกั้นน้ำ	-	-	-
ทะเล	-	-	-

จากตารางที่ 8 จะทำให้ทราบเกี่ยวกับหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้มีแหล่งน้ำจากที่ไหนบ้าง เป็นแหล่งน้ำจากธรรมชาติที่เกิดขึ้นเอง และหน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยในด้านการขุดเจาะน้ำบาดาลไว้ใช้ในยามขาดสน

ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้

ด้านเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ 2,740 ไร่ เป็นที่นาประมาณ 984 ไร่ เป็นที่สวนประมาณ 0 ไร่ เป็นที่ทำไร่ประมาณ 1,756 ไร่ และมีผลผลิตในด้านการทำนาของหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านปีละ 1,033 เกวียนขายไปจำนวน 200,000 กิโลกรัม/เกวียน และชาวบ้านเก็บไว้รับประทาน จำนวน 213,280 กิโลกรัม/เกวียนและในการทำการเกษตรทั้งหมู่บ้านมีการใช้ปุ๋ยเคมีในการใส่ผลผลิตทางการเกษตรประมาณปีละ 2,000 กระสอบ ใช้ปุ๋ยคอกประมาณ 2,000 กระสอบ

ผลผลิตทางการเกษตรเป็นการทำไร่ ปลูกข้าวโพด มันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ทำการเกษตรด้านนี้มีประมาณ 60 ครอบครัวที่ทำไร่ และการเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว หมู ไก่ มีประมาณ 22 ครอบครัวที่เลี้ยง

อาชีพที่สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวอีกอาชีพหนึ่งเป็นอาชีพรับจ้างเพราะว่าอาชีพนี้เมื่อหมดการทำไร่- ทำนาประชาชนหมู่บ้านมีการทำอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 99 ครอบครัว และจะทำการสรุปรายได้ของประชาชนในหมู่บ้านได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงรายได้ของประชาชนในหมู่บ้าน บ้านห้วยตะแคงใต้ ต่อปีแต่ละครอบครัว

รายได้ (บาท)	จำนวนครอบครัว
1,000 – 5,000	1
5,001 – 10,00	-
10,001 – 20,000	1
20,001 – 30,000	6
30,001 – 50,000	3
50,001 – 100,000	88

จากตารางที่ 9 ช่างบงทำให้ทราบว่าหมู่บ้านนี้มีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควรเพราะว่ารายได้ของแต่ละครอบครัวมีรายได้ไม่ต่ำมากอยู่ในเกณฑ์การใช้จ่ายที่พอเหมาะ โดยจำนวน 88 ครอบครัวที่มีรายได้ตั้งแต่ 50,001 – 100,000 บาท ต่อปี

ด้านวัฒนธรรม

ประชาชนในหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้นับถือศาสนาพุทธ มีวัดประจำหมู่บ้าน ชื่อวัดห้วยตะแคงใต้ มีพระประจำอยู่วัดจำนวน 2 รูป ภาษาที่ใช้ในหมู่บ้านเป็นภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาอีสาน ในบริเวณบ้านห้วยตะแคงใต้ไม่มีโบราณสถานและไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวเลย ทั้งนี้ภายในชุมชนหรือหมู่บ้านมีผู้รู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ด้านการเกษตรกรรมมีบุคคลตัวอย่างดังนี้

1. นายสนธิ สุศิริ อายุ 60 ปี มีความเชี่ยวชาญทางการเลี้ยงไก่ฟาร์มมีประสบการณ์มาแล้ว 6 ปี
2. นายเฉลิม สุศิริ อายุ 62 ปี มีความเชี่ยวชาญทางการเลี้ยงไก่ฟาร์ม มีประสบการณ์มาแล้วประมาณ 15 ปี
3. นายประพงษ์ แก้วจันทิก อายุ 39 ปี มีความเชี่ยวชาญทางการเกษตรทฤษฎีใหม่ มีประสบการณ์มาแล้ว 5 ปี

- ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น การจักสาน ทอเสื่อ ฯลฯ

นาย บุญจันทร์ ไพจันทร์ อายุ 60 ปี มีความเชี่ยวชาญทางการจักสานมีประสบการณ์มาแล้วประมาณ 5-6 ปี

- ในด้านการแพทย์แผนไทย เช่น หมอสมุนไพร หมอยากลางบ้าน เป็นต้น

นาง เกียง เพี้ยซ้าย อายุ 78 ปี มีความเชี่ยวชาญทางด้านหมอสมุนไพรต่าง ๆ มีประสบการณ์มาแล้วเป็นเวลาประมาณ 40 ปี

- ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน เช่น ผู้นำในการจัดการกองทุนของชุมชน ผู้นำในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลของชุมชน

1. นายประพงษ์ แก้วจันทิก อายุ 39 ปี มีความเชี่ยวชาญด้านการเกษตร มีประสบการณ์มาแล้วประมาณ 1-2 ปี

2. นาง นวลฉวี ไพจันทร์ อายุ 30 ปี มีความเชี่ยวชาญทั้งด้านกองทุนสวัสดิการรักษายาบาลในชุมชน มีประสบการณ์มาแล้วประมาณ 5-6 ปี

- ด้านศิลปกรรม เช่น การวาดภาพ การปั้น การแสดงต่าง ๆ การละเล่นพื้นบ้าน

นาย สุทัศน์ ไพจันทร์ อายุ 25 ปี มีความเชี่ยวชาญทางการเล่นดนตรีต่าง ๆ มีประสบการณ์มาแล้วประมาณ 6 ปี

- ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี เช่น ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญาความเชื่อและประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการบริบททางเศรษฐกิจอื่น ๆ เป็นต้น

1. นาย ทองใบ โคตรสีวงษ์ อายุ 63 ปี เชี่ยวชาญทางการให้คำสอนทางศาสนาและเป็นมัคทายกประจำหมู่บ้าน ประสบการณ์มาแล้วประมาณ 20 ปี

2. นาย จันท์ ฅงค์จันทิก อายุ 60 ปี เชี่ยวชาญทางการให้คำสอนทางศาสนาและเป็นมัคทายกประจำหมู่บ้านเช่นกัน มีประสบการณ์มาแล้วประมาณ 10-15 ปี

- ด้านองค์กรชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนอื่น ๆ ฯลฯ

1. นางสาว หล้าจันทิก อายุ 42 ปี จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์กิจกรรมหลักของกลุ่ม คือเป็นการเก็บเงินรวมกันแล้วผู้เงินออมทรัพย์เงินได้จากดอกเบี้ยนำมาปันผลให้สมาชิก ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2543 จำนวนสมาชิกที่เริ่มก่อตั้งประมาณ 132 คน ปัจจุบันมี 160 คน เดิมกลุ่มมีทุนก่อตั้ง 3,070 บาท ปัจจุบันมี 50,000 บาท
2. นายประพงษ์ แก้วจันทิก อายุ 39 ปี จัดตั้งกลุ่มกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ กิจกรรมหลักของกลุ่มคือ การจัดสรรเงินให้สมาชิกได้กู้เพื่อใช้ในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านให้มีทุนในการประกอบอาชีพและตอบสนองนโยบายของรัฐบาลให้ได้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนแห่งชาติ และจัดตั้งคณะกรรมการมาบริหารงานเกี่ยวกับเงิน 1 ล้านบาทเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารเงินให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง มีจำนวน 76 คน ปัจจุบันมี 82 คน เดิมกองทุนมีเงิน 1,000,000 บาท แต่ตอนนี้ปล่อยให้สูญไปจำนวน 60 คน เป็นเงินจำนวน 800,000 บาท และเงินเหลือประมาณ 200,000 บาท ยังไม่รวมเงินดอกเบี้ย ก็ถือว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ใหญ่อยู่ในระดับมาก
3. นายประพงษ์ แก้วจันทิก อายุ 39 ปี จัดตั้งกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ กิจกรรมหลักของกลุ่มคือการร่วมกลุ่มเกษตรเพื่อให้เกษตรกรมีข้อเสนอแนะและสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่ม จำนวนสมาชิกเริ่มก่อตั้ง 239 คน ปัจจุบันมี 239 คน มีทุนก่อตั้งครั้งแรก 11,950 บาท ปัจจุบันมี 11,950 บาท เป็นการจัดตั้งองค์กรที่มีขนาดกลาง

นอกจากหมู่บ้านห้วยตะแคงได้มีงานทำบุญหรือประเพณีต่าง ๆ ซึ่งในรอบปีชาวบ้านมีการให้ความร่วมมือร่วมใจกันจัดขึ้นทุกปีดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงการทำบุญหรืองานประเพณีของบ้านห้วยตะแคงใต้

เดือน	การทำบุญหรืองานประเพณี
มกราคม	-
กุมภาพันธ์	เทศมหาชาติ
มีนาคม	-
เมษายน	สงกรานต์
พฤษภาคม	-
มิถุนายน	-
กรกฎาคม	การทำบุญเข้าพรรษา
สิงหาคม	-
กันยายน	-
ตุลาคม	การทำบุญออกพรรษา
พฤศจิกายน	ลอยกระทง
ธันวาคม	-

ผู้ที่ชาวบ้านในหมู่บ้านให้ความนับถือในหมู่บ้าน บ้านห้วยตะแคงใต้มีดังต่อไปนี้

1. นาย ชำนาญ อ้วนจันทิก ผู้ใหญ่บ้าน (ผ.ญ.บ.)
2. นาย ประเสริฐ หล้าจันทิก องค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ค.)
3. นาย เฉลิม สุศิริ องค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ค.)
4. นาย คำ ไพจันทร์ (กรรมการหมู่บ้าน)
5. นาย วันทา ชิดสูงเนิน (อดีตผู้ใหญ่บ้าน)

ข้อมูลด้านอื่น ๆ

ภายในหมู่บ้านบ้านห้วยตะแคงใต้แต่ละปีสามารถเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีที่ดิน ภาษีร้านค้า ได้ปีละ 4,120 บาท นอกจากนี้ยังมีเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ให้ความสะดวกสบายแก่ประชาชนในหมู่บ้าน รายการต่าง ๆ ดังนี้เป็นทั้งหมดหมู่บ้านมีดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงเครื่องใช้ต่างๆ และอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้าน

สภาพทั่วไปและอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	จำนวน
ผู้ศัลยกรรม	-
ผู้ตัดเย็บ	-
มอเตอร์ไซด์	8 คัน
รถไถนาเดินตาม	70 เครื่อง
เครื่องเกี่ยวข้าว นวดข้าว	20 คัน
ไฟฟ้า	99 คร่าวเรือน
ประปา	99 คร่าวเรือน
ตู้เย็น	99 คร่าวเรือน
พัดลม	99 คร่าวเรือน
เครื่องปรับอากาศ	-
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	99 คร่าวเรือน
ทีวีสี	99 คร่าวเรือน
ทีวีขาวดำ	-
โทรศัพท์	15 เครื่อง
หอกระจายข่าว	2 แห่ง
ภาชนะเก็บน้ำฝน	99 คร่าวเรือน
ส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาล	99 คร่าวเรือน

ปัจจุบันหมู่บ้านมีป่าไม้เหลืออยู่ในรูปของป่าช้า จำนวน 4 ไร่ และราษฎรในหมู่บ้านมีหนี้สินจากสถาบันการเงินของรัฐ เช่น ธ.ก.ส. จำนวน 64 ครอบครัว เป็นเงินรวมทั้งสิ้นโดยประมาณ 1,013,000 บาท คิดหนึ่้นายทุนจำนวน 30 ครอบครัว เป็นเงินรวมทั้งสิ้นโดยประมาณ 247,680 บาท ดอกเบี้ยของนายทุนคิดร้อยละประมาณ 5 บาทต่อเดือน ดอกเบี้ยจากสถาบันการเงินประมาณ 15 บาทต่อปี และในหมู่บ้าน จะมีผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ นางนวลฉวี ใฝ่จันทิก มีผู้สื่อข่าวที่ให้ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน คือ นายชำนาญ อ้วนจันทิก เป็นผู้ใหญ่บ้าน

ในหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ที่ผ่านมา 5 ปีมีโครงการของรัฐ หรือ อบต. เข้ามาพัฒนาช่วยเหลือชาวบ้านดังต่อไปนี้

1. โครงการถนนลาดยาง โดยหน่วยงานของ ร.พ.ช. เข้ามา พ.ศ. 2543 ผลการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วและอยู่ในระดับที่เรียบร้อยดี
2. โครงการถนนหินคลุก โดยหน่วยงานของ อบต. เข้ามา พ.ศ. 2544 ผลการดำเนินการเรียบร้อยดี
3. โครงการถนนเชื่อมต่อกับหมู่บ้านหนองบัวน้อยกับหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ โดยหน่วยงานของภาครัฐ อบต. เข้ามา พ.ศ. 2544 ผลการดำเนินงานเรียบร้อยดี
4. โครงการปะปาหมู่บ้าน โดยหน่วยงานของรัฐบาล อบต. เข้ามา พ.ศ. 2543 ผลการดำเนินการเรียบร้อยดี

นอกจากชาวบ้านห้วยตะแคงใต้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐในด้านการคมนาคมแล้วชาวบ้านยังมีความต้องการให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลือดังต่อไปนี้

1. ต้องการโทรศัพท์บ้านเพื่อให้เกิดการสะดวกต่อการติดต่อสื่อสารให้มากกว่านี้
2. ต้องการไฟโคมมาติดตามถนนภายในหมู่บ้าน
3. ต้องการให้รัฐช่วยเหลือให้ถนนทุกเส้นเป็นถนนลาดยางเพราะว่าถนนบางถนนเมื่อฝนตกลงมาทำให้การสัญจรไปมาลำบาก
4. ต้องการสัตว์เลี้ยงที่เป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ เพื่อมาให้ขยายพันธุ์ในหมู่บ้าน
5. ต้องการจักรเย็บผ้ามาให้กลุ่มแม่บ้านที่ว่างงานมีงานทำ

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านห้วยตะแคงใต้ โดยภาพรวมมีดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะส่งเสริมผู้กู้

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านในชุมชนเมื่อองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าบ้านห้วยตะแคงใต้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่านโยบายที่รัฐบาลจะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทให้ป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านในการประกอบอาชีพ

2. เงิน 1 ล้านบาท ชาวบ้านห้วยตะแคงใต้ มีความเข้าใจว่าเป็นเงินที่รัฐบาลจัดสรรมาให้กู้ยืมเป็นทุนในการประกอบอาชีพ โดยเมื่อถึงการชำระคืนจะต้องส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย แต่มีบางส่วนที่เข้าใจว่าเป็นเงินที่รัฐบาลให้ใช้ฟรี
3. คณะกรรมการหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ พบว่ามีการจัดเวทีประชาคมเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 15 คน และได้รับมอบหมายหน้าที่ให้กับคณะกรรมการทุกคนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเหมาะสมและโปร่งใส
4. อื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A
 - เงินที่ผู้กู้ชำระคืนพบว่า ไม่มีปัญหาอะไรเพราะว่าหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ได้กู้เงินในงวดแรกจำนวน 8 ราย เลขไม่มีปัญหาเมื่อครบกำหนดมาส่งคืนพร้อมดอกเบี้ย
 - ผู้สมัครขอกู้ กองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้ พบว่ามีชาวบ้านในหมู่บ้านได้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจำนวน 82 ราย และมีผู้ขอกู้จำนวน 60 ราย คณะกรรมการได้พิจารณาให้กู้ได้ทุกคน

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านพบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้พิจารณาโครงการที่สมาชิกเสนอขอกู้ถึงความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโครงการที่สมาชิกได้เสนอขอกู้
2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่าคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำบัญชีครบทุกขั้นตอนเริ่มทำบัญชีตั้งแต่การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนรวมไปถึงการจัดทำบัญชีเงินฝากและบัญชีของกองทุนหมู่บ้านอย่างรอบคอบ
3. อื่น ๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A
 - การแนะนำการทำบัญชี มีหน่วยงานของรัฐมาให้ความรู้เกี่ยวกับคณะกรรมการเกี่ยวกับการทำบัญชี

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1. ผลโดยตรง จำนวนผู้กู้จากกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 60 ราย จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 82 ราย รวมยอดเงินที่ให้สมาชิกกู้มีทั้งหมด 800,000 บาท จากจำนวนเงิน 1 ล้านบาท
2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า สมาชิกที่กู้เงิน 60 ราย ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการและอนุมัติให้กู้ทั้งหมด จำนวนเงินทุนสะสมของกองทุนหมู่บ้านมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สมาชิกที่กู้เงินไปไม่มีการขยายกิจการใหม่ ๆ ภายในหมู่บ้าน

3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า มีศักยภาพและความเข้มแข็งขึ้นอยู่ในหมู่บ้านมีเครือข่ายการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการประกอบอาชีพซึ่งกันและกันด้านเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้ดูแล ส่วนมากสมาชิกที่กู้เงินเคยมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมาแล้วเพราะว่าเป็นอาชีพหลักของชาวบ้าน
2. อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทหน่วยระบบ B พบว่า
 - ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว สมาชิกที่กู้ยืมเงินต้องมีความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพของคนได้รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี
 - ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ สมาชิกที่กู้ยืมเงินส่วนใหญ่จะไม่มีเงินทุนในการประกอบอาชีพต้องกู้ยืมจากหน่วยงานอื่น เช่น ธ.ก.ส. มีบางส่วนที่กู้จากธนาคารออมสินและนายทุนนอกระบบและสหกรณ์
 - อาชีพหลักของผู้ดูแล ได้แก่ อาชีพทางการเกษตร การทำนา การทำไร่ อ้อย การเลี้ยงสัตว์
 - รายได้ของครอบครัว สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว แต่มีบางครอบครัวที่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ดีสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมเงิน ส่วนใหญ่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์แต่มีบางส่วนที่นำไปไม่ใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เสนอขอกู้ เพราะสมาชิกบางรายกู้เงินจำนวนที่น้อยไม่เหมาะกับการลงทุนที่ได้เสนอโครงการไปแล้ว จึงหันไปประกอบอาชีพอย่างอื่นแทน
2. อื่น ๆ เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าหน่วยระบบ B
 - เงินอื่น ๆ สมาชิกบางรายมีเงินทุนเดิมอยู่แล้วแต่ส่วนมาสมาชิกจะมีเงินมาสมทบทุนเดิมจากการกู้ยืมจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ธ.ก.ส. สหกรณ์การเกษตร
 - สถานที่และวัตถุดิบที่กู้ยืมเงินใช้สถานที่และวัตถุดิบของตนเองซึ่งมีอยู่แล้วใช้ในการประกอบอาชีพแต่มีบางครอบครัวเช่าที่ดินในการประกอบอาชีพ

- เทคนิควิธีการทำงาน ยังใช้ระบบเดิมอยู่ คือส่วนมากจะเป็นการใช้แรงงานคนในการประกอบอาชีพ แต่จะมีเทคนิคในการทำไร่ข้าวโพดจาเดิมมีการใช้แรงงานหยุดแต่เดี๋ยวนี้มีการใช้รถหยอดข้าวโพดจึงทำให้ไม่ต้องเสียเวลาในการทำพืชไร่ชนิดนี้มาก

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1.การทำกิจกรรมอย่างถูกวิธีของผู้ดูแลราย พบว่า สมาชิกที่กู้ยืมเงินนั้นได้ทำการหรือประกอบอาชีพอยู่ในรูปเดิมเช่น สมาชิกที่กู้ยืมไปซื้อสัตว์มาเลี้ยงก็เลี้ยงตามธรรมชาติปล่อยสัตว์อยู่ตามทุ่งนาของตนเองและที่สาธารณะต่าง ๆ

2. อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของหน่วยระบบ B

- การขาดตลาดที่ดี สมาชิกที่กู้เงินไปลงทุนประกอบอาชีพไม่สามารถขาดตลาดรองรับผลผลิตได้
- การหาวัตถุดิบที่ดี สมาชิกมีความสามารถที่จะหาวัตถุดิบที่ดีแต่สมาชิกบางรายกู้เงินได้น้อยจึงไม่พอเพียงที่จะหาวัตถุดิบประกอบอาชีพได้ตามต้องการ
- การทำบัญชีคณะกรรมการยังไม่เข้าใจในระบบการทำบัญชีที่ถูกต้อง

2.1.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

ผลกระทบโดยตรง ได้แก่

- รายได้เป็นเงิน สมาชิกบางรายที่กู้ยืมเงินลงทุนในการประกอบอาชีพแล้วมี รายได้เป็นเงิน เช่น สมาชิกนำเงินมาลงทุนปลูกอ้อยเมื่อสิ้นปีสมาชิกขายอ้อยได้ก็มีรายได้
- ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ สมาชิกส่วนใหญ่ที่กู้ยืมไปลงทุนแล้ว ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ เช่น สมาชิกกู้เงินไปซื้อสัตว์เลี้ยง ค้าขาย
- ผู้กู้ได้ขายกิจการ สมาชิกส่วนใหญ่ที่กู้ยืมเงินไปลงทุนแล้ว ได้แก่ ผลผลิตเป็นสิ่งของ เช่น สมาชิกกู้ไปซื้อสัตว์มาเลี้ยง ค้าขาย
- ผู้กู้ทำกิจกรรมด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สมาชิกได้ดำเนินการกิจการของตนเอง ด้วยเทคนิควิธีที่ดี คือ มีการวางแผนระบบการทำงานที่ดีขึ้น
- ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง มีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น
- การกลับคืนถิ่นของประชาชนจากที่เคยอพยพไปทำงานต่างถิ่นก็มีบางส่วนที่ได้กลับมาทำงานที่บ้านเกิดของตนเอง

3. ผลการทดลองวิธีแบบใหม่

ผลการทดลองวิธีใหม่ พบว่า สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านไปแล้วไม่ได้นำเงินไปทดลองประกอบอาชีพในรูปแบบใหม่ ๆ หรือวิธีการใหม่ ๆ เนื่องจากสมาชิกได้กู้ยืมเงินไปเพื่อเป็นทุนสมทบกับทุนเดิมของตนเอง เพื่อประกอบอาชีพหลักที่เคยทำมาก่อนแล้ว ดังนั้น สมาชิกจึงไม่คิดที่จะประกอบกิจการใหม่ ๆ เพราะอาชีพเดิมเงินทุนไม่เพียงพอแล้ว ถ้าจะไปทดลองวิธีการใหม่ ๆ อีกเงินทุนก็จะต้องใช้จ่ายในจำนวนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ สมาชิกที่กู้ยืมเงินกองทุนจึงไม่คิดที่จะทดลองวิธีการใหม่ อีกทั้งสมาชิกไม่ค่อยได้รับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและไม่มีความรู้ความเข้าใจว่าประกอบธุรกิจอะไรจึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในด้านการประกอบอาชีพใหม่ ๆ หรือการประกอบธุรกิจใหม่ ๆ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาชิกไม่กล้าที่จะลงทุน

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพ เลี้ยงสัตว์ สรุปได้ดังนี้

- 4.1 อาชีพเลี้ยงโค, กระบือ ปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ จำนวนเงินที่ได้กู้ยืมมาจากกองทุนและเงินทุนเดิมของสมาชิกที่กู้ยืม กำลังทำงานของสมาชิก กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการวางแผน, เตรียมสถานที่, หาวัตถุดิบที่ดี, มีการหาตลาดรองรับผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ สมาชิกมีรายได้เป็นเงินและเป็นสิ่งของ, มีความพึงพอใจ, ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น
- 4.2 อาชีพเลี้ยงสุกร ปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ จำนวนเงินที่ได้กู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน, กำลังทำงาน, มีเทคนิควิธีการทำงานที่ดี กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการวางแผนจัดเตรียมโรงเรือนและสถานที่เลี้ยงให้พร้อม, เชื้อลูกหมูโดยเลือกพันธุ์ที่มีคุณภาพและศึกษาวิธีเลี้ยงที่ดีพร้อมทั้งได้หาตลาดไว้รองรับผลผลิตของสมาชิก ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ สมาชิกได้เป็นเงิน มีความพึงพอใจ ในการผลิต ลดรายจ่ายภายในครอบครัว ทำให้ไม่เกิดการว่างงานในชุมชน
- 4.3 อาชีพเลี้ยงไก่ฟาร์ม เป็นปังจัญนำเข้าที่ดี ได้แก่ จำนวนเงินที่ได้กู้ยืม จากกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการวางแผนจัดเตรียมโรงเรือน พร้อมนำลูกไก่มาลง เพื่อเลี้ยงลูกไก่ ให้มีการเจริญเติบโต ที่มีคุณภาพและศึกษาวิธีเลี้ยงที่ดีพร้อม ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ สมาชิกได้เป็นเงิน มีความพึงพอใจในการผลิต ลดรายจ่ายในครอบครัว

5. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านห้วยตะแคงใต้
 - 5.1 ผลที่เกิดจาก การเสนอโครงการของสมาชิกที่กู้ยืมเงินพบว่า สมาชิกได้รู้จักการเขียนโครงการที่ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนได้กำหนดเอาไว้และทำให้คณะกรรมการได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของสมาชิกว่าต้องการกู้ยืมเงิน เพื่อนำไปประกอบอาชีพในด้านใดบ้าง
 - 5.2 ผลที่เกิดจาก การทำสัญญากู้ยืมระหว่างคณะกรรมการกับสมาชิก พบว่าสมาชิกที่ได้ทำสัญญากู้ยืมเงินนั้น มีความตระหนักและคิดอยู่เสมอว่าตนเองมีข้อผูกพันกับกองทุนหมู่บ้านอย่างไร เมื่อครบวาระชำระหนี้ต้องนำทุนเดิมพร้อมดอกเบี้ยไปชำระหนี้ตามที่ตนเองได้ทำสัญญาเอาไว้กับคณะกรรมการกองทุน
 - 5.3 ผลผลิตที่เกิดจาก รายได้ของสมาชิก พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีการสร้างงานสร้างอาชีพ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถลดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวได้ รายได้ที่ได้รับสมาชิกได้รับเป็นเงินและสิ่งของ

6. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.

6.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน บ้านห้วยตะแคงใต้ พบว่า

6.1.1 การเกิดกองทุน พบว่ามีเงินทุน 1 ล้านบาท สมาชิกมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน โดยมีผู้เกี่ยวข้องของกองทุนมาให้ความรู้ ภายในหมู่บ้านมีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างรายได้ มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุนในหมู่บ้านและมีสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกกองทุนมี 82 ราย ยอดคงเหลือของกองทุน 200,000 บาท

6.1.2 ระบบการบริหารกองทุน พบว่า มีคณะกรรมการ 10 คน ชาย 8 คน หญิง 2 คน มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนด้วยความโปร่งใส มีการจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันกับการตัดสินใจ มีการจัดสรรผลประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยที่ได้รับจากสมาชิกที่ชำระเงินคืน เมื่อครบกำหนด 1 ปี

6.1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง พบว่า สมาชิกมีความรู้ เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำหลักการพึ่งพาตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพของสมาชิกได้

6.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้สมาชิกเข้าใจถึงหลักการสำคัญ ของกองทุน มีเงินที่รัฐบาลให้ยืมสมาชิกมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการตนเองให้ได้ สมาชิกแต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งพาตนเองและคำนึงถึงการบริโภคที่มีตลาดรองรับอย่างมั่นคง

6.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า มีจำนวนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เกิดขึ้นมีจำนวนประชากรทั้งหมด 507 คน ชาย 257 คน หญิง 250 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร เช่น ปลูกพืชจำนวน 27 ราย เลี้ยงสัตว์จำนวน 29 ราย นอกจากนี้มีอาชีพด้านอื่น ๆ อีก คือ อาชีพค้าขาย 3 ราย การบริหาร 1 ราย สมาชิกได้ดำเนินกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

6.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

6.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบ ดังนี้

มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เกิดขึ้น จำนวน 3 กลุ่ม เช่น กลุ่มออมทรัพย์, กลุ่มการเกษตรทฤษฎีใหม่และกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน

6.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบ ดังนี้

มีความพึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน ภายในหมู่บ้านมีสมาชิกบางส่วนไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน ยังไม่ถึงเวลาการชำระเงินคืน จึงไม่สามารถที่จะสรุปได้ว่าจะไม่มีการกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

6.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันมีการจำหน่ายผลผลิตของผู้ประกอบการอาชีพเสริม สมาชิกมีการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ด้านต่าง ๆ

6.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

6.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พบว่า

- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีอยู่ในระดับมาก
- สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก
- สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดีอยู่ในระดับดีมาก
- ทุกครอบครัวในหมู่บ้านมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตนเองได้
- ในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มองค์กรกัน
- สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมาก
- ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนาอยู่ในระดับปานกลาง

6.4.2 ผู้นำของหมู่บ้านมีความยุติธรรมและมีคุณธรรมในการเป็นผู้นำของหมู่บ้าน ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

- สมาชิกภายในหมู่บ้านต้องมีความสามัคคี
- สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่

- สมาชิกภายในหมู่บ้านอยู่อาศัยรวมกันเป็นบึกแผ่น
- สมาชิกภายในหมู่บ้านสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้
- สมาชิกภายในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี
- สมาชิกภายในหมู่บ้านมีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในที่ประชุมเป็นอย่างดี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการติดตามผลการดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านห้วยตะเภาได้สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อทราบถึงกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงไรเพื่อทราบถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเพื่อทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนความสามารถในการยกระดับความเป็นอยู่การพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ของสมาชิกกองทุน
- 1.2 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา
- 1.3 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย
- 1.4 เพื่อให้เกิดองค์การเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับประเทศ

2. ผลการดำเนินการ

- 2.1 ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มขึ้น
- 2.2 ประชาชนในหมู่บ้านนำเงินกู้จากกองทุนไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์
- 2.3 ให้เกิดประโยชน์หมู่บ้าน มีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนเพิ่มขึ้น มีความรับผิดชอบต่องบกองทุนและส่งเสริมการทำงานของกองทุน
- 2.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนเพิ่มขึ้น
- 2.5 ระเบียบกองทุนมีความชัดเจน โปร่งใสมากขึ้น เป็นระเบียบที่สามารถปฏิบัติตามได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกองทุน
- 2.6 สมาชิกในหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุน มีความสามัคคีกัน มีความคิดริเริ่ม ร่วมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุน

2.7 สมาชิกในหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีขึ้นมีเงินทุนในการประกอบอาชีพและรู้จักระมัดระวังในการใช้เงินเพิ่มมากขึ้น

2.8 ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้ ก่อให้เกิดความสงบสุขในหมู่บ้านห้วยตะแคงได้

3. อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงได้ มีดังต่อไปนี้

- 1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงได้ เกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน ควรมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้กองทุนมีประสิทธิภาพและมีแนวโน้มว่าประชาชนในหมู่บ้านจะให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น
- 1.2 การมีระบบการบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงได้มีการจัด โครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน เพื่อให้มีความง่ายและความคล่องตัวในการบริหารกองทุน โดยได้มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกองทุนจากความเห็นชอบของสมาชิกทุกคนและมีการแบ่งหน้าที่กันทำงานแต่บางคนไม่ทำหน้าที่ทางคณะกรรมการก็คัดออก เพื่อช่วยให้ระบบการบริหารงานกองทุนมีประสิทธิภาพ
- 1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยการนัดเวลาที่สัมมนาจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้ มาปรับปรุงใช้ชีวิตประจำวัน ได้เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนและยังมีที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งหมดต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกเพื่อการเรียนรู้ต่อไป
- 1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนในหมู่บ้านห้วยตะแคงได้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นเพื่อเป็นการช่วยให้สมาชิกในหมู่บ้านทำการรู้จักออมเงินเพื่อใช้ในยามฉุกเฉิน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 2.1.1 ประสบการณ์การในการประกอบอาชีพที่ล้มเหลวของประชาชนบางรายในหมู่บ้าน จึงได้อาศัยเป็นบทเรียนให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

- 2.1.2 เกิดความสามัคคีภายในหมู่บ้าน ประชาชนร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกันมากขึ้น จึงก่อให้เกิดเป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง
- 2.1.3 ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 82 คน จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 99 ครอบครั้ว ซึ่งถือว่าการจัดตั้งกองทุนประสบความสำเร็จ
- 2.1.4 สมาชิกกองทุนมีเงินสะสมเพิ่มขึ้น รู้จักการออมเงินเพื่อประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของตนเอง
- 2.1.5 สมาชิกในหมู่บ้านมีงานทำมากขึ้น และมีรายได้เพิ่มขึ้น
- 2.2 ปัจจัยด้านลบ
- 2.2.1 ประชาชนในหมู่บ้านยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคาร และนายทุนนอกระบบอยู่ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เจริญเติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น
- 2.2.2 สมาชิกกองทุนบางรายไม่พึงพอใจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอนุมัติเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งได้อนุมัติเงินกู้ได้จำนวนน้อยกว่าที่สมาชิกกองทุนบางคนขอกู้ก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนจึงไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรในการจัดเวทีประชุมทำไคน์ก
- 2.2.3 สมาชิกบางรายมีงานที่ต้องรับผิดชอบทำงานมาก บางคนต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่หมู่บ้าน ทำให้ไม่ได้รับข่าวสารจากการประชุมกองทุน ทำให้การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการเกิดความล่าช้าและการเก็บเงินฝากสัจจะยังเก็บไม่ครบเพราะว่าบางรายไม่มีเงินตามกำหนดระยะเวลา
- 2.2.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบางคนขาดความรู้และไม่สนใจในการบริหารงานกองทุนดังนั้นภาระหนักจึงตกกับประธานกองทุนเพียงคนเดียว จึงทำให้ระบบการบริหารงานของกองทุนมีความล่าช้า ขาดความละเอียดในการทำงาน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้เข้าร่วมศึกษาการสร้างองค์กรเครือข่ายย่อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกหมู่บ้านห้วยตะแคงได้จัดตั้งสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยเป็นองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ที่ได้เก็บออมเงินโดยให้สมาชิกในหมู่บ้านมีเงินใช้ในยามจำเป็น

4. ที่เป้าตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านห้วยตะแคง ได้มีการรับผิดชอบต่องาน ที่ได้รับมอบหมายดีและชาวบ้านได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดีมีความสามัคคีกันและชาวบ้านทุกคนให้ความร่วมมือ

กับหน่วยงานของรัฐ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ อีกทั้งสมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นยอมรับในที่ประชุม จึงทำให้การบริหารกองทุนคล่องตัวขึ้นการอยู่ร่วมกันในหมู่บ้านมีความอบอุ่นภายในครอบครัว มีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้อีกทั้งในหมู่บ้านมีการช่วยเหลือ เด็ก สตรี และคนชรา จึงทำให้การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยตะแคงได้มีความสุขและเยาวชนไม่ติดสิ่งเสพติด

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาได้ผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่าง ๆ สามารถลงทุนก่อให้เกิดการสร้างงานภายในครอบครัว และการเกิดผลผลิตต่าง ๆ สามารถนำเงินชำระคืนกองทุนทั้งเงินต้นและเงินดอกเบี้ยได้ครบตามกำหนดไว้ ทำให้จำนวนเงินกองทุนเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าการเติบโตของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองช่วยให้ชาวบ้านมีทุนในการประกอบอาชีพได้อย่างดี

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการตามที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการสามารถมีรายได้เพิ่มจากตรงนั้นสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพมากขึ้น โดยสมาชิกได้รู้จักการใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการรวมกลุ่มมองการณ์ต่าง ๆ ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพของตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าในอดีต

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านห้วยตะแคงได้เป็นหมู่บ้านที่มีการเกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่าแต่ก่อนเพราะว่าเดี๋ยวนี้มีการพัฒนาในการคมนาคมสะดวกมีเส้นทางเข้าหมู่บ้านที่ลาดยางสะดวกต่อการสัญจร และตอนนี้สมาชิกในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมากขึ้นมีทัศนคติที่อยากให้กองทุนหมู่บ้านอยู่กับประชาชนที่ยากจนต่อไป

4. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ข้อที่ 1 วงเงินที่อนุมัติให้กู้สูงสุดไม่ควรสูงเท่ากับ 50,000 บาท เพราะเนื่องจากว่าสมาชิกบางรายกู้ไปแล้วไม่สามารถนำเงินมาชำระคืนได้ จะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น และเงินกองทุนอาจจะสูญ ไม่สามารถเรียกเก็บคืนได้

ข้อที่ 2 อยากให้รัฐบาลยี่ดระยะเวลาในการชำระหนี้ออกไปมากกว่านี้เพราะว่าบางอาชีพกว่าจะเก็บเกี่ยวผลผลิตก็ใช้เวลา 1 ปี แล้ว

ข้อที่ 3 การเบิกจ่ายเงินกองทุนในอนาคต ควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับฤดูกาล การทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนกลุ่มที่กู้เพื่อการผลิตที่มีอยู่เดิมสามารถใช้กองทุน ได้ประโยชน์เต็มที่คือในช่วงที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินสูงสุด มิใช่เป็นการกู้เพื่อการรักษาสีทรี

ข้อที่ 4 ระเบียบการชำระคืนของกองทุนหมู่บ้านควรปรับให้มีความยืดหยุ่น และแตกต่างกันไปตามแต่ที่ผู้ชำระคืนสะดวก สำหรับผู้ที่ค้าขายควรชำระคืนเป็นรายเดือน ในขณะที่เกษตรกรที่นำไปเพาะปลูกควรให้ชำระคืนหลังฤดูการเก็บเกี่ยว หรือก่อนฤดูเพาะปลูก เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านมีทุนหมุนเวียนได้ตลอดปี และลดฤดูกาลของการเบิกและชำระคืนเงินกองทุน เพื่อลดปัญหาอันเกิดจากการกวดราคาสินค้าเกษตรของพ่อค้าคนกลางในอนาคต

ข้อที่ 5 การกระจายเงินทุนไปตามความหนาแน่นของจำนวนครัวเรือนหรือประชาชนในหมู่บ้านนั้น ๆ เงินทุนโดยทั่วไปสามารถให้สมาชิกกู้ได้หมู่บ้านละประมาณ 50 คนเท่านั้น ในขณะที่บางหมู่บ้านจำนวนครัวเรือน 200 ครัวเรือน ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรมในการปันส่วนต่อหัวของประชากร ในเรื่องเงินทุนอยากให้พิจารณาปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม โดยรัฐบาลควรมีการพิจารณาภายใต้เงื่อนไขผลการประกอบขนาดของหมู่บ้านและอุปสงค์ของเงินทุนหมุนเวียนหมู่บ้านนั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะการบริหารการจัดการกองทุน

ข้อที่ 1 คณะกรรมการกองทุนควร ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเองให้มากกว่านี้ โดยให้ความร่วมมือในการประชุมระดับอำเภอมากขึ้น ซึ่งเป็นการให้ความรู้แก่คณะกรรมการกองทุนโดยเฉพาะ เพื่อเป็นการนำความรู้มาใช้ในการบริหารกองทุน ให้มีประสิทธิภาพ

ข้อที่ 2 ควรมีการแบ่งงานกันและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้มีการบริหารกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อที่ 3 ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านให้แก่คณะกรรมการมากกว่านี้เพราะว่ากรรมการบางหมู่บ้านต้องใช้เวลาในการเข้าใจเพราะว่าการทำบัญชียากและชาวบ้านที่เป็นคณะกรรมการส่วนมากการศึกษาไม่สูงมากเลยอาจจะไม่เข้าใจในการทำบัญชีของกองทุน ซึ่งอาจจะเกิดข้อผิดพลาด

3. ข้อเสนอแนะในการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อที่ 1 สมาชิกผู้กู้เงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนขอโครงการหรือไม่ บางรายนำเงินไปใช้จ่ายทางอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์หรือนำเงินไปชำระหนี้แก่นายทุนนอกระบบ เพราะจะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น

ข้อที่ 2 สมาชิกผู้ถือหุ้นไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกันควรมีการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจภายในกลุ่ม ทำให้ได้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ในอาชีพเดียวกันสามารถปรึกษาหรือให้คำแนะนำต่าง ๆ ได้เพื่อเป็นการทำให้การประกอบอาชีพนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อที่ 3 สมาชิกผู้ถือหุ้นควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีทางเลือกมากขึ้น มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น โดยไม่ต้องมาให้พ่อค้าคนกลางมาเอาเปรียบมากกว่านี้

ข้อที่ 4 สมาชิกผู้ถือหุ้นที่ต้องการประกอบอาชีพเสริม หรือต้องการลดรายจ่ายในการผลิต ควรรวมกลุ่มกันจัดตั้งองค์กรขึ้น เช่น กลุ่มทำปุ๋ยที่ได้จากธรรมชาติเป็นการช่วยลดต้นทุนในการผลิตเพราะว่าปุ๋ยธรรมชาติหาได้ง่ายจากเศษฟางจากการทำนาในฤดูที่แล้วมานำมาหมักกับปุ๋ยคอกหรือเศษวัสดุอื่น ๆ และสามารถผลิตปุ๋ยจำหน่ายได้ด้วย

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อที่ 1 อยากให้มีการค้นคว้าดูว่า สาเหตุของโครงการกองทุนหมู่บ้านที่ล้มเหลวเนื่องมาจากสาเหตุอะไรบ้าง

ข้อที่ 2 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบในระยะยาวที่อาจจะเกิดขึ้น ที่ได้เงิน 1 ล้านบาทเข้ามาในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น การสูญเสียเงินที่ปล่อยกู้ไว้จะสามารถเก็บคืนได้จากใคร

ข้อที่ 3 ควรสังเกตว่าคณะกรรมการภายในหมู่บ้านทุกหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์และความโปร่งใสในการเก็บรักษาเงิน ของโครงการกองทุนหรือเปล่า และการทำงานของคณะกรรมการเป็นอย่างไรบ้าง

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ สติรนาถ และกัลยา อักษรมิต. 2541. เศรษฐกิจพอเพียงสู่วิกฤตเศรษฐกิจไทย. ม.ป.ท. เกษตรและสหกรณ์, กระทบวง. 2541. รายงานสรุปลักษณะพื้นที่ไม้ของประเทศไทยตั้งแต่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา. กรุงเทพฯ : กรมป่าไม้.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ. ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้. 2544 . ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห้วยตะแคงใต้. นครราชสีมา
- เจดีย์ว บุรีภักดี, และคณะ. 2545. ชุมชนวิชาการนิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส อาร์ทปริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- เจดีย์ว บุรีภักดี, และคณะ. 2545. วิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส อาร์ทปริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- เดช กาญจนางกูร. “การพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว” 2539. เศรษฐกิจ ปีที่ 1. (ฉบับที่ 2 ตุลาคม – ธันวาคม 2539), 40-53
- เทคโนโลยีสุรนารี. มหาวิทยาลัย. 2544. คู่มือนักศึกษาลัทธิสุตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา
- พนัส ทศนิยานนท์และสุภาวลัย เตลียะไทย. 2544. ธรรมมาภิบาล การมีส่วนร่วมของประชาชนและทรัพยากรทางด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ . สายธาร.

มโนญ มุกข์ประดิษฐ์. 2542. แนวคิด “ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง” : มติใหม่ทางจริยธรรมของการพึ่งพาตนเองเพื่อการอยู่รอดตามรอยพระยุคลบาท. ฉบับที่ 3. กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมาธิราช

วิทยากร เชียงกุล. 2544. เศรษฐกิจสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มิ่งมิตร.

วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.กระทรวง. 2544. รายงานการประชุมคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับโครงสร้างการบริหารจัดการและองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม. ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม.

สาถุน บุญอิต. 2543. การบริหารคุณภาพกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs. บริหารธุรกิจ. ฉบับที่ 85. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.

สงวน ช่างฉัตร. 2542 การพัฒนาทีมงานที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจขนาดย่อม (SMEs). กรุงเทพฯ : สำนักงานสถาบันราชภัฏ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุดม จำรัสพันธ์ และคณะ. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดทัศนทองการพิมพ์.

อัญชญา ณ ระนอง. 2541. แนวคิดและวิธีวัดความยากจนในประเทศไทย. เศรษฐศาสตร์ ปีที่ 16. (3 กันยายน 2541).51-58